

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΙΩΑΝ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ
ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΘΕΟΔΩΡΙΑΣ

Η ΕΞΑΓΟΡΑ
ΤΟΥ ΒΟΥΡΓΑΡΕΛΙΟΥ
ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ

ΣΥΝΕΤΑΓΗ ΕΝ ΕΤΕΙ 1918
ΚΑΙ ΑΝΕΘΕΩΡΗΘΗ ΥΠΟ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΕΝ ΕΤΕΙ 1926

᾽Εκδόσις - Πρόλογος - ᾽Επιμέλεια
᾽Υπὸ ΚΩΝ)ΝΟΥ Ν. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
Ἱατροῦ - Βουλευτοῦ ᾽Αρτης

ΑΘΗΝΑΙ 1976

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

(ΣΥΝΤΟΜΟΝ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ)

Ἐγεννήθη εἰς Βουργαρέλιον Ἀρτης ἐν ἔτει 1854 καὶ ἀπεθίωσεν εἰς τὴν γενέτειράν του τὴν 28ην Ἰουνίου 1933.

Ὁ πατὴρ του Ἰωάννης ἦτο ἱερεὺς. Ἀπεφοίτησε τῆς Ζωσιμαίας Σχολῆς Ἰωαννίνων, ἀριστεύσας.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ ΑΡΤΗΣ

Ἀνεμίχθη εἰς τὰ κοινὰ ἀπὸ νεαρωτάτης ἡλικίας, ἐκλεγείς Δήμαρχος τοῦ Δήμου Θεοδωρίας ἑξάκις. Κατῆλθε δὲ καὶ ὡς ὑποψήφιος εἰς βουλευτικὰς ἐκλογάς.

Συνεδέετο διὰ στενῆς προσωπικῆς φιλίας μετὰ τοῦ μεγάλου Ἑλλήνου πολιτικοῦ Χαριλάου Τρικούπη.

Κατὰ τοὺς γάμους τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου μετὰ τῆς πριγκηπίσσης Σοφίας, ἐξ ὀνόματος ὅλων τῶν προσκληθέντων Δημάρχων τῆς Ἐπικρατείας, προσεφώνησε τὸ νεαρὸν ζεῦγος.

Ἐνυμφεύθη τὸ ἔτος 1879 τὴν Μαρούσιω Μήτηρ Λαμπράκη, μεθ' ἧς ἀπέκτησε δύο υἱούς: τὸν Κωνσταντῖνον (ἐν ἔτει 1881), ἱατρόν, ἐκλεγέντα ἐξάκις βουλευτὴν Ἀρτης, καὶ τὸν Χρῆστον (ἐν ἔτει 1883) ἀκολουθήσαντα ὑπαλληλικὴν σταδιοδρομίαν ὡς τελώνης, καὶ πέντε θυγατέρας! τὴν Ἑλένην (Νίτσαν) Νικολάου Παπαδημητρίου, Δημοδιδασκάλου, ἐκ Καστανέας Ἀρτης, μητέρα τοῦ ἐκδότου τοῦ παρόντος, ἱατροῦ, ὀπλαρχηγοῦ κατὰ τὴν Κατοχὴν καὶ νῦν διὰ τετάρτην φορὰν βουλευτοῦ Ἀρτης, τὴν Βασιλικὴν (Κούλαν) Δημητρίου Κατσάνου, Ἀξιωματικοῦ, ἐκ Βουργαρελίου. Τὴν Ἰωάνναν (Γιαννούλαν) Γεωργίου Σιμεντζῆ, ἐκ Βουργαρελίου, τὴν Θεοδοσίαν (Σία) Λάμπρου Ζορμπᾶ, ἐκ Κομμένου, καὶ τὴν Ἐλευθερίαν Χρήστου Γιάννου, Ἀξιωματικοῦ, ἐξ Ἀνω Πέτρας Ἀρτης.

Διὰ τὸν Μήτηρον Λάμπρου Λαμπράκην, πενθερὸν τοῦ Γ. Ι. Οἰκονομίδη, ἡ στοματικὴ παράδοσις τῆς οἰκογενείας Λαμπράκη δέχεται ὅτι ὁ παπποὺς του Σίμος ἦτο εἷς ἐκ τῶν δύο ἀδελφῶν τοῦ Κατσαντώνη. Βέβαιον πάντως εἶναι ὅτι, ἡ οἰκογένεια τοῦ Μήτηρου Λαμπράκη ἐγκατεστάθη εἰς τὴν περιοχὴν Σκιαδάδων κατὰ τοὺς μεγάλους διωγμοὺς τῶν χρῶνων τοῦ Ἀλῆ πασᾶ καὶ προέρχεται ἀπὸ τὴν περιοχὴν τῶν Κατσανοχωρίων. Εἰς τὴν νέαν του κατοικίαν ἐπεκράτησεν ὡς ἐπώνυμον τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς του.

Ἡ Μαρούσιω εἶχε πέντε ἀδελφοὺς, τούς: Κωνσταντῖνον, Γεώργιον, Χρῆστον (φονευθέντα ἐκ κεραυνοῦ), Νικόλαον, θανόντα εἰς νεαρὰν ἡλικίαν, πάππον τοῦ νῦν δημοσιογράφου Χρήστου Ν. Λαμπράκη, καὶ τὸν Ἀλέξιον, ὀρφανὸν ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας, ἀνατραφέντα μὲ τὰς φροντίδας τῆς Μαρούσιως.

Κατὰ τὴν ὁμαδικὴν σφαγὴν τῆς 15ης Αὐγούστου 1943 εἰς Κομμένον Ἀρτης ὑπὸ τῶν Κατοχικῶν Γερμάνων δυνάμεων, ἐκ τῶν ἀπογόνων τοῦ Γεωργίου Ι. Οἰκονομίδη ἐξετελέσθησαν οἱ: Γεώργιος Σιμεντζῆς καὶ ἡ θυγάτηρ του Παναγιώτα καὶ ἐκ τῆς οἰκογενείας τῆς Θεοδοσίας Λάμπρου Ζορμπᾶ ἐξετελέσθησαν ἅπαντες (ἦτοι ἡ Σία, ὁ σύζυγός της Λάμπρος καὶ τὰ τέκνα των Χρῆστος καὶ Μαρία).

Κ.Ν.Π.

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ - ΠΑΡΑΙΝΕΣΕΙΣ

πρὸς τοὺς ἀγαπητοὺς μου Βουργαρελιῶτες.

Διαχειρισθεῖς ἀμέσως ἐπὶ μακρὸν τὸ ζήτημα τῆς ἐξαγορᾶς τοῦ τσιφλικίου Βουργαρελίου, καὶ παρακολουθήσας αὐτὸ ἐμμέσως, ἐπίσης μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος, καθήκον μου θεωρῶ νὰ περιγράψω τὴν γενικὴν πορείαν τοῦ ζητήματος τούτου, τοῦλάχιστον κατὰ τὰ κεφαλαιωδέστερα τμήματα καὶ σημεῖα τῆς ἀγωνιώδους ταύτης πορείας ὑπονοουμένων, τῶν ἀκανθωδεστάτων αὐτῆς λεπτομερειῶν καὶ θυσιῶν.

Καὶ τοῦτο οὐχὶ πρὸς περιαιτολόγησιν ἢ ὑστεροβουλίαν (ὡς ἐν τῇ δύσει μου εὕρισκομένου), ἀλλὰ τὸ μὲν πρὸς εἰλικρινῇ διαφώτισιν τῶν ἀγνοούντων τὰς λεπτομερείας, ὡς καὶ τῶν ἐπιγόνων, περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ μεγάλου τούτου κατορθώματος ὑπὸ τῆς ὄντως ἀξίει-παίνου γενεᾶς μας, ἀγωνισθείσης τῇ ἀληθείᾳ ἐπὶ τεσσαρακτονταετίαν ὅλην ἐπιμόχθως, τὸ δὲ πρὸς ἐνθάρρυνσιν παντὸς κοινωφελοῦς ἀνδρὸς ἀναλαμβάνοντος δυσαναλόγους τῶν δυνάμεών του ἐπιχειρήσεις, ἀφορώσας τὴν ὠφέλειαν, ὡς συναντῶντος ἐν τῇ ἱερᾷ καὶ εὐλαβεῖ δράσει του τὴν ἄνωθι ἀντίληψιν καὶ ἀρωγὴν τοῦ Ὑψίστου.

Πρὸ παντὸς δὲ ὅπως κατανοηθῇ καλῶς ὅτι τῶν τοιούτων ζητημάτων, δέον νὰ ἐπιδιώκεται ἡ λύσις διὰ τῆς πολιτείας, ὡς ἔργα κατορθωτὰ μᾶλλον ὑπ' αὐτῆς ἢ παρ' ἰδιωτῶν.

Ἐν Βουργαρελίῳ τῇ 17 Δεκεμβρίου 1918

Ὁ Συγγραφεὺς
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΤΑ ΤΣΙΦΛΙΚΙΑ ΕΝ ΤΩ, ΝΟΜΩ, ΑΡΤΗΣ

Ὁ ἐπάρατος τιμαριοτισμὸς τῆς Δύσεως ἐπεξετάθη, δυστυχῶς, καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ κατεκάλυψεν ἀπάσας σχεδὸν τὰς πέριξ τῆς πόλεως Ἀρτης κώμας καὶ χωρία οὐκ ὀλίγα τὸν ἀριθμὸν, καὶ ἰδίως ἐπὶ τῆς ἐπαράτου σατραπείας τοῦ διαβοήτου τυράννου τῆς Ἡπείρου Ἀλῆ.

Εἰσέπραττον δὲ οἱ τσιφλικούχοι οὗτοι παρὰ τῶν κατοίκων τῶν τσιφλικίων τούτων 30% τῶν ὑπ' αὐτῶν παραγομένων κατ' ἔτος καρπῶν παντὸς εἶδους, γεώμαρον λεγόμενον, πλὴν τοῦ 10% πρὸς τὸ Τουρκικὸν Δημόσιον, δεκάτην καλουμένην, τούτέστι ἐπλήρων οἱ τσιφλικιώται 40%, ἀλλὰ καὶ ταῦτα χωρὶς νὰ λαμβάνωσι παρὰ τῶν τσιφλικούχων ἢ τῶν ἐνοικιαστῶν αὐτῶν οὐδεμίαν συνδρομὴν ἢ βοήθειαν ἐργασίας, εἰς σπόρους, ἀροτριῶντα, κατοικίας καὶ γεωργικὰ ἐργαλεῖα, διὰ τὴν δαπάνην τῶν ὁποίων ἢ καὶ τὰ μεταφορικὰ τοῦ καλῶς ἐκκοκκισμένου καὶ ἡλιασμένου γεωμόρου εἰς τὸ Κουτσέκι (ἀποθήκη) τοῦ τσιφλικούχου, δυνατὸν νὰ ὑπολογίσῃ τις καὶ ἓνα ἕτερον 20% ἐπιπροσθέτως.

Εἰσέπραττον δὲ καὶ ἐκ τῆς κτηνοτροφίας, ἥτοι εἰς τὰ 50 σφάγια ἓν σφάγιον, «ἀραδιάτικο» λεγόμενον, εἰς τὰ 100 δύο καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς.

Σημειωτέον ὅτι ὁ Φεουδαρχισμὸς οὗτος, παρακολουθῶν τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τοῦ κυριαρχοῦντος λαοῦ, ἥτοι τὴν εὐγένειαν ἢ ἀγριότητα αὐτοῦ, παρίστατο ἀλλαχοῦ μὲν ἡπιώτερος, ἀλλαχοῦ δὲ σκληρότερος. Ἀλλὰ φαντασθῆτε τὸν φεουδαρχισμὸν τοῦτον παρὰ Τούρκους καὶ ἰδίως Ἀλβανοῖς, εἰς τῶν ὁποίων τὴν ἀκτῖνα ἐνοικιάσεως συνέπιπτον τὰ τσιφλίκια τοῦ Νομοῦ Ἀρτης.

ΤΟ ΒΟΥΡΓΑΡΕΛΙΟΝ

Εἰς τὴν κατῆγορίαν ταύτην ὑπήγετο, δυστυχῶς, καὶ τὸ τσιφλίκιον Βουργαρέλι, οὗτινος οἱ κάτοικοι ὡς ἐκ τῆς πνευματώδους φύσεώς των, τοῦ φιλελευθέρου τοῦ χαρακτῆρος των καὶ τῶν ἐθνικῶν φρονημάτων των ἐτήρουν ἀνεξαρτησίαν τινά, τοῦθ' ὅπερ ἀπήρεσκεν σφόδρα καὶ παρὰ τοῖς Τούρκοις Διοικηταῖς καὶ τοῖς ὁμοφύλοις των φεουδάρχαις, διὸ καὶ «Μπέηδες» εἰρωνικῶς ἀπεκά-

λουν τοὺς Βουργαρελιώτας καὶ ἐξ οὗ ὁ ζυγὸς τῆς Διοικήσεως καὶ εἰσπράξεως τῶν δημοσίων φόρων βαρύτερος ἐνησκειτο ὡς καὶ ὁ τιμαριοτισμὸς σκληρώτερος διενεργεῖτο δι' Ἀλητικῶν ὀργάνων, πρὸς κατάθλιψιν καὶ ταπείνωσιν.

Ὅσημέραι δὲ καταθλιπτικώτερος ἀπεκαθίστατο μέχρις οὗ ἀφίκετο εἰς τὸ σημεῖον νὰ χρεώνωσι καὶ εἰσπράττωσι παρὰ τῶν καλλιεργητῶν 30 ἐπὶ τοῖς %, οὐ μόνον ἐκ τῶν κατὰ τὸν τρυγητὸν ὑπαρχόντων καρπῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς, ἀλλὰ καὶ κατ' ἀποκοπὴν τόσα κοιλά, «ξεκολωτά» λεγόμενα, ὡς δῆθεν ἀφαιρεθέντα λάθρα ὑπὸ τοῦ καλλιεργητοῦ. Τοῦτέστι ἦσαν τοπιάρικα τὰ ἀραβόσιτα τοῦ ἀγροῦ, ἀδιάφορον ἂν δὲν ἐφύτρωναν διόλου ἢ ἔπαθον ἐξ ἄλλης θεομηνίας. Πλὴν δὲ τούτων ὑπεχρέωνον ἄνδρας καὶ γυναῖκας νὰ διημερεύουν εἰς τὸ προαύλιον τοῦ Κουτσεκίου νὰ ἡλιάζωσι καὶ καθαρίζωσι τὸ μεταφερθὲν ἐπ' ὤμοις πολλάκις γεώμορον, προφασιζομένων ἐμπαικτικῶς τῶν τσιφλικιούχων, τὸ δῆθεν ἀκαθάριστον καὶ ἀνήλεστον τοῦ γεωμόρου.

Ὅταν δὲ ἐμέτρουν αὐτὸ εἰς τὸ κοιλὸν ἢ βηδοῦραν (μέτρα χωρητικότητος) πρὸς παραλαβὴν, ὕψωνον προφανῶς τὴν σιδηρὰν κινητὴν στεφάνην τοῦ μέτρου, δι' αὔξησιν τῆς χωρητικότητός του πρὸς κλοπὴν. Οὐαὶ δὲ εἰς τὸν τολμῶντα νὰ φέρῃ ἀντιρρήσεις εἰς τὰ ἀνωτέρω, διότι θὰ ὑπεχρεοῦτο αὐτὸς ἢ ἡ γυναῖκα του νὰ παραμείνῃ ἐπὶ ἐβδομάδα εἰς τὸ προαύλιον τοῦ Κουτσεκίου πρὸς δῆθεν ἐκκαθάρισιν ἢ ἡλίασιν τοῦ γεωμόρου του.

Σὺν τούτοις καὶ ἄλλο κακὸν ἀνέμεινε τοὺς ἄτυχεῖς καλλιεργητὰς τῆς κώμης αὐτῆς πρὸς πλείονα κατάθλιψιν τῶν πολλῶν. Κατῶρθουν ἰεκάστοτε οἱ ἐνοικιασταὶ τῆς Ἀλβανοὶ νὰ συνεταιρίζωνται μεθ' ἑνὸς ἢ δύο ἐκ τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐν τῇ κώμῃ, ὧν ὅση καλὴν θέλησιν καὶ ἐὰν τοῖς παραδεχθῇ τις, οἱ ἐνοικιασταὶ πάντως ἐνεθαρρύνοντο ἐκ τούτου εἰς τὴν κατάθλιψιν. Ἄλλως τε καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ συμφέρον τῶν συνενοικιαστῶν κατοίκων ἀποκλείει πᾶσαν καλὴν θέλησιν καὶ ἂν ὑποτεθῇ τοιαύτη ἐν τισι τούτων.

Ταῦτα συνέβαινον μέχρι τῆς μεταπολιτεύσεως (ἀπελευθερώσεως). Μάτην δὲ ἡ σφριγῶσα νεολαία τῆς κώμης ἠγανάκτει διὰ τὰ ἀνωτέρω διαδραματιζόμενα καὶ ἔχυνε τὴν πικρίαν τῆς ἐν ἀποκέντροις διὰ λέξεων πρὸς κέντρα λακτίζουσα. Ἐγὼ αὐτὸς ὑπέστην ἐπανειλημμένως δηκτικὰς παρατηρήσεις παρὰ τῶν προσώπων τῆς ἐδῶ Διοικήσεως καὶ τῶν ἐνοικιαστῶν Ἀλβανῶν, ἐπι-

σκεπτομένων κατ' οίκον ένίοτε τόν μακαρίτην πατέρα μου, μετέχοντα τοῖς διοικητικοῖς συμβουλίοις, ὅτε ἠναγκαζόμην νά προφασίζωμαι ἄλλα ἀντ' ἄλλων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Μετά τήν μεταπολίτευσιν (ἀπελευθέρωσιν) ὅμως τοῦ 1881 ὅτε ἐγένετο ἡ ένωσις τῆς Θεσσαλίας καί τοῦ Νομοῦ Ἀρτης ἐκ τῆς Ἡπείρου, μετά τῆς Μητρὸς Ἑλλάδος καίτοι δέν ἐξέλιπεν ὡς ὁ πολὺς κόσμος ἤλπιζεν ἡ τσιφλικιουχική κατάστασις διότι ἡ Συνθήκη τῆς ένώσεως τῶν μερῶν τούτων ἀνέγραφε σαφῶς ὅτι: «ἡ ἰδιοκτησία ἐκάστου τυγχάνει σεβαστή», ἐν τούτοις ἐξέλιπεν ἡ ἐνισχύουσα τοὺς τσιφλικιούχους Τουρκική κακοδιοίκησις καὶ ἀπεδόθη ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου πρὸς ἔλεγχον τῶν ἀτόπων πράξεων.

Ἀλλὰ πάντως βαρὺς ἐφέρετο ὁ ζυγὸς οὗτος, ὅπως κατὰ τὰς ἐλέψεις καὶ τὰς ἐνεργείας τῶν τσιφλικιούχων ἠπειλεῖτο βαρύτερος, καθ' ὅσον ἐν ᾧ ἐπὶ Τουρκοκρατίας οὗτοι ἐλάμβανον ἐπικαρπίαν τινὰ ἐκ τοῦ τσιφλικίου, ἥδη ἤρξαντο πράξεως ἀφορώσης καθάραν ἰδιοκτησίαν, προβαίνοντες εἰς νεωτερισμοὺς καθ' ὧν ἐξηγέρθη ἡ Κοινότης πλὴν τῶν ὀλίγων συνενοικιαστῶν, δειλῶς καὶ τούπων ἀντιδρώντων, ἀλλ' ἐπὶ τέλους μὴ δυνηθέντων καὶ ἀνθέξωσι καὶ τούτων εἰς τοὺς μύδρους ἐπ' ἐκκλησίαις καὶ συνελεύσεσιν, ὡς καὶ εἰς τὴν ἱερὰν ἀπόφασιν τῆς Κοινότητος, ὅπως πάση θυσίᾳ ἀπελευθερωθῇ, ἀπεφάσισαν νά παραιτηθῶσι τῶν ἐνοικιάσεων καὶ νά συνεργασθῶσι τῇ Κοινότητι εἰλικρινῶς καὶ δι' οἴου δῆποτε μέσου καὶ τρόπου. Τοῦτο ἐορτασθὲν πανδῆμως διετυπώθη ὄρκος, ὃν καὶ ἐδώκαμεν ἅπαντες εἰσελθόντες ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ καὶ θέντες τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς εἰκόνης τοῦ Ἀγίου Νικολάου, εἰς οὗ τὴν μνήμην ἐτιμᾶτο ὁ Ναός.

Ἐν δευτέρᾳ κοινῇ συνελεύσει κατηρτίσθη ὑπὸ τῆς κοινότητος δεκαμελὲς ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν πατριωτικωτέρων καὶ νοημονεστέρων μελῶν αὐτῆς πρὸς διαχείρισιν τῆς ὑποθέσεως ταύτης, ἥτοι: α) τὴν καταδίωξιν τῶν νεωτερισμῶν, ὡς ἡ τοῦ διορισμοῦ ξένων ἀγροφυλάκων ὑπὸ τῶν τσιφλικιούχων ἐν ᾧ μέχρι τοῦδε ἐδιορίζοντο τοιοῦτοι ἐκ τῶν κατοίκων Βουργαρελίου καὶ παρ' αὐτῶν τῶν κατοίκων ἐκλεγομένων, β) τὴν διὰ παντὸς μέσου μείωσιν τοῦ ἐτήσιου γεωμόρου, διότι βάσις τῆς ἀξίας τοῦ τσιφλικίου ἐθεωρεῖτο ἡ μέση πενταετὴς ἐσοδεία αὐτοῦ, καὶ γ) τὴν ἐπιδίωξιν τῆς

ἀγοραπωλησίας Βουργαρελίου. Πρώτη δὲ πράξις τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης ἦτο νὰ καλέσῃ ἰδιαιτέρως μίσθαρνα τινὰ ἀνθρωπάρια ἐκ Βουργαρελίου, ἐξυπηρετοῦντα εἰσέτι τοὺς τσιφλικιούχους προδοτικῶς, καὶ νὰ ἀπειλήσῃ αὐτὰ σοβαρῶς, ὅτι θὰ τοὺς κάψῃ τὰ σπίτια, θὰ τοὺς φονεύσῃ τὰ ζῶα καί, τέλος, θὰ φονεύσῃ καὶ αὐτοὺς ἂν δὲν παύσουν τελείως τὸ ἀπαίσιον ἔργον των καὶ ἂν δὲν διακόψωσι πᾶσαν ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν τσιφλικιούχων. Δευτέρα δὲ πράξις τῆς ὑπῆρξε ὁ ἀποκλεισμός τῶν ὀκτὼ ξένων ἀγροφυλάκων, ἀλητῶν ἐκ τῆς ἐπαρχίας Βάλτου, Τριχιᾶς τις καὶ Συντροφία ἀπὸ πᾶσαν οἰκίαν καὶ μαγαζεῖον Βουργαρελίου φρουρηθέντων ὑπὸ τῶν κατοίκων ἐν τῇ πλατείᾳ Λέσμπεγῃ, ἐφ' ὅλης τῆς ἡμέρας, καὶ ἐξαναγκασθέντων τὸ ἑσπέρας νὰ διανυκτερεύσωσι εἰς τὸν στρατῶνα τῆς Χωροφυλακῆς, τὴν δὲ ἀκόλουθον πρωΐαν νὰ ἀπέλθωσι εἰς τὰ ἴδια. Τρίτη δὲ πράξις τῆς ἦτο νὰ καθοδηγήσῃ τοὺς κατοίκους Βουργαρελίου ἵνα ζητῶσιν ἀθρόως ἀνὰ δέκα καὶ εἴκοσι καλλιεργηταὶ τὸν Σούμπασῃ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν νὰ μεταβῇ εἰς τὰ κτήματά των νὰ τρυγήσωσι καὶ λάβῃ καὶ αὐτὸς τὸ τρίτον του, ὅτε αὐτὸς μετέβαινε εἰς τὸ κτῆμα ἑνὸς ἢ δύο ἐξ ἀνεπαρκειᾶς, οἱ δὲ λοιποὶ διαμαρτυρόμενοι ἐτρύγουν μόνοι των τὸν ἀραβόσιτόν των καὶ ἄφηναν ὅσον ἤθελον εἰς τὸ ἄκρον τοῦ ἀγροῦ, ὡς τρίτον τοῦ Σούμπασῃ. Τετάρτη δὲ πράξις τῆς ἦτο νὰ συνεννοηθῇ μετὰ τῶν ὁμοιοπαθῶν Ραδοβυζινῶν καὶ τῶν ὁμοίων των τῶν ἄνω Τζουμέρκων, ὅπως ὁμοιομόρφως, ὡς ἀνωτέρω, πολεμῶμεν τοὺς τσιφλικιούχους, πρὸς δὲ τὰς ἀρχὰς τοῦ κράτους νὰ ἀπαντῶμεν κοινῶς, ὅτι δὲν ἀρνούμεθα τὴν ἀπόδοσιν τοῦ γεωμόρου ἀλλὰ δὲν δεχόμεθα τοὺς νεωτερισμοὺς.

Καὶ ὄντως τὴν ἐπαύριον ὁ Γεώργιος Οἰκονομίδης μετὰ τοῦ Δημ. Κωσταναναγνώστη καὶ Γεωργίου Βρατσίστα μετέβημεν εἰς τὴν πανήγυριν Μηγέρεως, ἔνθα συνεκεντρώθησαν καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ἐκ Ραδοβυζίου καὶ ὅπου συνεννοήθημεν περὶ τοῦ ὁμοιομόρφου πολέμου πρὸς ἐλάττωσιν τοῦ γεωμόρου, καὶ ἐξαναγκασμὸν τοῦ τσιφλικιούχου πρὸς πώλησιν εἰς τοὺς καλλιεργητὰς τοῦ τσιφλικίου του. Ἀλλὰ ἐν τῇ συζητήσει ταύτῃ πρὸς ἐνθάρρυνσιν τῶν χωρικῶν, ἀτυχῶς παρεφέρθημεν καὶ ἐτονίσαμεν «ὅτι ἐπὶ τέλους, ἔστω καὶ δι' αἵματος, θὰ ἀποτινάξωμεν πλεόν τὸν ζυγὸν τοῦτον, ἔχοντες συναρωγὸν καὶ τὸν κ. Παχὺν εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην».

Σημειωτέον ὅτι μετὰ τοῦ Γ. Παχὺ διατελοῦμεν πρὸ πολλοῦ ἐν πολιτικῇ ὁμόφροσύνῃ, ἐχούσης ὡς σκοπὸν τὴν ἀπαλλοτρίωσιν

πάντων τῶν τσιφλικίων ὑπὲρ τῶν πτωχῶν καλλιεργητῶν. Ἐνεκα δὲ τούτου καὶ ἄλλων εὐλόγων ἀφορμῶν κατηγγέλθμεν ὡς στασιασταὶ δι' ὃ ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐπλημύρισαν τὰ χωρία μας Μοιράρχων καὶ Μοιραρχιῶν ὁλοκλήρων πρὸς κατάπνιξιν διοικητικῶς τῆς στάσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ παρεπέμφθησαν δικαστικῶς οἱ Γεώργιος Παχὺς, Γεώργιος Οἰκονομίδης καὶ Δημήτριος Σκάρλος, ἐξ ὧν ὁ πρῶτος ἔδωκε λόγον κατ' ἀντιμωλίαν εἰς τὸ Δικαστήριον καὶ ἡθωώθη, ὡς καὶ οἱ δεῦτεροι ἐρήμην.

Ἡ αὐστηρὰ ὅμως αὕτη ἐπέμβασις τῆς Χωροφυλακῆς δὲν ἐπέτρεψεν ἡμῖν νὰ μεταβῶμεν εἰς Σχωρέτσιανα ἐν ὠρισμένη ἡμέρᾳ, ἔνθα ἐκαλούμεθα δι' ἐπιστολῆς τοῦ Δημητρίου Σκάρλου καὶ λοιπῶν ὁμοιοπαθῶν ἐκ Πραμάντων, Κοσιοβίστης καὶ ἄλλων χωρίων, ὅπως συνεννοηθῶμεν καὶ προφορικῶς, ὡς καὶ ἐν Μήγερνι, περὶ τοῦ ἀγροτικοῦ ἐπωνομασθέντος πλέον ζητήματος, καθ' ὅσον πολλὰς πιέσεις ὑπέστη κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας τὸ Βουργαρέλιον καὶ πολλὰ ἐπείσόδια ἐπηκολούθησαν, οὕτως ὥστε νὰ ματαιωθῇ ἡ ἐν Σχωρετσιάνοις συνέντευξις, ἐπ' ἀγαθῷ ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων ἀπεδείχθη καθ' ὅσον εἰς ἐξ ἡμῶν τῶν ἀποτελούντων τὴν ἐπιτροπὴν, ὧ τῆς μοχθηρίας του! εἶχεν ἀποκρύψει τὴν ἐπιστολὴν καὶ εἶχε παραδώσει ταύτην εἰς τὸν ἐδῶ ἐνωμοτάρχην καὶ σταθμάρχην, μετὰ ἐπείσόδια χωροφυλάκων, Ταξιάρχην Νίκον ὀνομαζόμενον, ὅστις ἐπέβλεπε ἡμᾶς αὐστηρῶς τῇ ἀποφάσει τοῦ πρὸ ὀλίγον ἀναχωρήσαντος ἐντεῦθεν Μοιράρχου Γ. Στεφάνου, μὲ σκοπὸν ὅπως μᾶς συλλάβῃ, κακοποιήσῃ καὶ μᾶς ἀποστείλῃ δεσμίους εἰς Ἄρταν, ἅμα τῇ ἀναχωρήσει μας διὰ τὴν συνέντευξιν Σχωρετσιάνων, ἅτινα πάντα ἐπληροφορήθη πολὺ βραδύτερον ἀπὸ τὸν ἴδιον ἀνωτέρω ἐνωμοτάρχην ἐπιδείξαντά μοι καὶ τὴν ἐν λόγῳ ἐπιστολὴν καὶ ὑποδείξαντά εἰς τὴν ἐπιμονήν μου καὶ τὸ πρόσωπον ὅπερ τὴν εἶχε παραδώσει, δὲν ἐπιθυμῶ ὅμως νὰ φέρω εἰς τὴν δημοσιότητα τὸ ὄνομά του ἐγκαταλείπων αὐτὸν εἰσέτι ζῶντα εἰς τὴν τύψιν τοῦ συνειδότος, καὶ διότι δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ πρῶτος καὶ ὁ τελευταῖος, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοὶ προέβησαν βραδύτερον εἰς τοιαῦτα ἀντιπατριωτικὰ διαβήματα ἐκ τῶν κατοίκων Βουργαρελίου.

Ἐνεκα τούτων καὶ τῶν τοιούτων διαδραματιζομένων ἀπὸ τὸ 1881 ἕως τὸ 1884, οἱ τσιφλικιοῦχοι τοῦ Νομοῦ Ἄρτης, ἐν κοινοῖς διαβουλίαις συναπεφάσισαν νὰ πωλῶσιν τὰ τσιφλίκια των, πρὸς τοὺς ἐπιμένοντας κατοίκους των, ἀλλὰ μὲ προπονηθὲν ὑπ'

αὐτῶν ὑστεροβούλως σχέδιον συμβολαίου ἀγοραπωλησίας, προδιατυπούμενόν εἰς σχέδιον πληρεξουσιότητος, ἣν θὰ συνέταττον οἱ χωρικοὶ πρὸς ὀλίγους συγχωρίους των ὅπως οὗτοι διενεργήσωσι τὴν ἀγοράν, ἀποκαθισταμένης ταύτης ἀδυνατοῦ παρ' ἀπάντων τῶν ἀγοραστῶν κατοίκων. Τὸ σχέδιον τοῦτο σατανικῶς καὶ ὑστεροβούλως διετυπώθη οὕτω πῶς, ὥστε νὰ ἐπανέλθωσιν αὖθις τὰ πωλούμενα τσιφλίκια εἰς τοὺς πωλητὰς μετὰ πλήρους ἰδιοκτησίας πλέον δικαιώματα, καὶ οὐχὶ ἐπικαρπίας, ὡς πρὸ τῆς ἀγοραπωλησίας ὑπῆρχον. Τὸ σχέδιον τοῦτο καθώριζε τὸ τίμημα εἰς λίρας Ὀθωμανικὰς, διελάμβανε τὴν ἀλληλεγγυότητα τῶν ἀγοραστῶν καὶ ὥριζε τὴν καταβολὴν εἰς πέντε ἴσας ἐνιαυσίας δόσεις, μὲ τὴν ρητὴν ὑποχρέωσιν τῶν ἀγοραστῶν, ἐὰν δὲν καταβάλλωσι μίαν τῶν ἀνωτέρω δόσεων, νὰ χάνωσι τὰς προηγουμένας τυχὸν καταβληθείσας δόσεις ὑπὲρ τοῦ πωλητοῦ καὶ νὰ ματαιοῦται ἡ ἀγοραπωλησία ὑπὲρ αὐτοῦ κρατουμένης καὶ τῆς κυριότητος τοῦ πωλουμένου, μέχρι καταβολῆς καὶ τῶν πέντε δόσεων. Πρὸς δέ, εἶχον ἀναγνωρίσει ὡς ἀρχηγὸν καὶ διευθυντὴν τῶν πωλήσεων τούτων καὶ ἐν γένει εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος, ἅπαντες οἱ ἐν λόγῳ τσιφλικιοῦχοι τοῦ Νομοῦ, τὸν μεγαλύτερον τοιοῦτον καὶ διαπρεπῆ πολιτευτὴν Κωνσταντῖνον Καραπάνον. Οὗτος δὲ ἐπέτρεψε τὰς τοιαύτας πωλήσεις, πεποιθώς, ἀφ' ἑνὸς εἰς τὰς πολιτικάς του μερίδας ἐν ἐκάστῳ τσιφλικίῳ, ἀποτελούμενας ἐκ προπαγανδιστῶν του καὶ ἐξ ἀφελῶν χωρικῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὰς διακυμάνσεις τῆς τιμῆς τῆς λίρας καὶ εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀδυναμίαν τῶν ἀγοραστῶν, πολλῶ δὲ μᾶλλον εἰς τὸ ἀνίκανον τῶν ἀπλῶν χωρικῶν νὰ διεξάγωσι μηχανικῶς τοιοῦτον ἔργον, οἷον τὸ τῆς ἀποπληρωμῆς τῶν ἀγοραζομένων τσιφλικίων, παρουσιάζοντος φυσικῶς μυρίας δυσχερείας εἰς τὴν διανομὴν μόνον τοῦ τιμήματος μεταξὺ τῶν ἀγοραστῶν, πλὴν τῶν εἰσπράξεων, καταβολῶν κλπ. κλπ., ὥστε ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς ἐπώλουν ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι θὰ ἐπανήρχοντο εἰς αὐτοὺς τὰ πωλούμενα καὶ μὲ κρείττονα δικαιώματα, διὸ καὶ ἐφρύαζεν ὁ ἀρχηγὸς τούτων ὅταν ἐπληροφορήθη ὅτι ἡμεῖς συντάσσοντες τὸ πληρεξουσίου κατὰ τὸ πολυθρύλητον σχέδιον, εἰς τὸ μέρος τοῦ ὁποίου, ὅπου ἔλεγε: «νὰ ἐπανέρχεται πάλιν τὸ πωλούμενον χωρίον εἰς τὸν ἰδιοκτήτην του», παρεθέσαμεν τὴν φράσιν «μὲ τὰς τέως ἐπικρατούσας συνηθείας».

Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων, ἡγγέλθη καὶ τῷ Βουργαρε-

λίῳ, ἡ συναίνεσις πρὸς τοῦτο τοῦ τσιφλικιούχου Ἀβραάμ. Πασιᾶ Καρακεχαγιᾶ, ὅπερ ἐξουσιοδότησεν ἐμέ καὶ τὸν Διονύσιον Παπαγεωργίου κατ' Αὐγούστον — τοῦ 1884 — νὰ διαπραγματευθῶμεν τὴν ἀγορὰν τοῦ τσιφλικίου τούτου, ἐκλείσαμεν, ὅθεν, συμφωνίαν κατόπιν μακρῶν διαπραγματεύσεων, τοῦ τιμήματος, ἀντὶ τριῶν χιλιάδων λιρῶν Ὀθωμανικῶν, παρελάβομεν τὸ γνωστὸν σχέδιον πληρεξουσιότητος καὶ τὸν Σεπτέμβριον μῆνα συνετάχθη παρὰ τοῦ συμβολαιογραφοῦντος Εἰρηνοδίκου Βουργαρελίου τὸ ὑπ' ἀριθ. 197 πληρεξούσιον, ἐν ᾧ διώριζον οἱ ἀγορασταὶ Βουργαρελίου δέκα ἑξ πληρεξουσίου ἐν οἷς καὶ ἐμέ, καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ εἶχεν παρεντεθῇ ὁ ὅρος «τέως ἐπικρατούσας συνηθείας», δι' ὃν πολλὰ ὡς ἀνωτέρω εἶχομεν ἐπεισόδια κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ συμβολαίου ἀγοραπωλησίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

1. Τὴν 4ην, ὅθεν, Ὀκτωβρίου τοῦ 1884 συνετάχθη ὑπὸ τοῦ Συμβολαιογράφου Ἀρτης κ. Βάλλα τὸ ὑπ' ἀριθμ. 2701 Συμβόλαιον ἀγοραπωλησίας Βουργαρελίου κατὰ τὸ ρηθὲν σχέδιον ὑφ' ἡμῶν τῶν πληρεξουσίων, ἀποκλειομένου δι' ἡμᾶς τοῦ δικαιώματος τοῦ ὅρου «μὲ τὰς ἐπικρατούσας συνηθείας» ἰσχύοντος μόνον διὰ τοὺς ἐντολεῖς μας.

2. Μετὰ τὴν σύμβασιν ταύτην, οἱ δέκα ἑξ πληρεξούσιοι ἐπεχείρησαν ἀκριβοδικαίως τὴν διανομὴν τοῦ χρέους τῶν ἀγοραστῶν διὰ τὴν ἀποπληρωμὴν τοῦ τιμήματος τῆς ἀγορᾶς Βουργαρελίου ἀναλόγως τῆς κινητῆς καὶ ἀκινήτου περιουσίας ἐκάστου οἰκογενειάρχου, ἥτοι νὰ φορολογηθῶσιν τὰ κτήματα καὶ τὰ ζῶα ἐκάστου. Καὶ πρῶτον ἀπεφασίσθη νὰ διαιρεθῇ τὸ τίμημα εἰς δύο μεγάλας γραμμάς, ἥτοι αἱ μὲν δύο χιλιάδες λίρες νὰ πληρωθῶσιν ἀπὸ τὰ κτήματα τῶν ἀγοραστῶν, ὄντα κεχωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων, αἱ δὲ ἐπίλοιποι χίλιαι λίρες ἀπὸ τὰς θερινὰς βοσκὰς Βουργαρελίου, καλουμένας Βουνόν, ἐν αἷς ἔβοσκον τὰ ἐντόπια ζῶα καὶ ξένα ἐπ' ἐνοικίῳ.

3. Ἀκολουθῶς προέβησαν εἰς τὴν καταμέτρησιν τῶν κτημάτων εἰς στρέμματα καὶ τὴν ἐκτίμησιν αὐτῶν κατὰ ποιότητα, ἑξ οὗ ἀνῆλθε τὸ ποσὸν τῆς ἀξίας τῶν οὕτω διακατεχομένων κτημάτων εἰς δραχμάς 272.770, ἐφ' ᾧν ἀνελογήθη τὸ ποσὸν τῶν δύο χιλιάδων λιρῶν καὶ οὕτως ἐχρεώθη ἕκαστος μὲ τὸ ἀνάλογον τῆς ἀξίας τῶν κτημάτων του, ὅπερ μετὰ βασάνων πολλῶν ἐδέησε νὰ

ἀναγνωρίσῃ ἕκαστος τῶν ἀγοραστῶν. Ἀνυπολόγιστοι αἱ συναντηθεῖσαι δυσχέρειαι εἰς τὴν κατανομήν καὶ θεβαίωσιν τοῦ χρέους τούτου, τὸ μὲν ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῆς ὑποθέσεως, τὸ δὲ ὡς ἐκ τοῦ προπαγανδισμού τοῦ τσιφλικιούχου, ἀπαρεσκόμενον εἰς τὰς προόδους τῆς ὑποθέσεως, δι' ὃ καὶ διήρκεσεν ἐπὶ ἔτος σχεδὸν ἡ καθημερινῶς ἄλλως ἐργασία πρὸς τοῦτο.

Ὅτε ἡ πληρεξουσιότης προσέκρουσεν εἰς ἕτερον σκόπελον μὴ συμφωνούσης εἰς τὸν διορισμὸν ἐντοπίου εἰσπράκτορος τῶν ἐτησίων δόσεων παρὰ τῶν ὀφειλετῶν πρὸς καταβολὴν αὐτῶν πρὸς τὸν πωλητὴν ἐπὶ ἀποδείξεσι, οὐδὲ οἱ ὀφειλέται ἐδείκνυν ποῦ ἐμπιστοσύνην, ἀρνούμενου ἐμοῦ μετὰ τὴν ἐκ προχείρου εἰσπραξίν καὶ καταβολὴν τῆς πρώτης δόσεως πρὸς τὸν πωλητὴν, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐπλήρωσαν τινὲς καὶ ὁλόκληρον τὸ χρέος των, πειθόμενοι εἰς τὰς διαβεβαιώσεις μας περὶ τῆς αἰσίας ἐκβάσεως τῆς ὑποθέσεως.

4. Σημειωτέον ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον ἐκλεγῆ Δήμαρχος ἐν τῷ Δήμῳ Θεοδωρίας ἀποτελουμένου ἐξ ἑννέα χωρίων, ἐξ ὧν τὰ ὀκτὼ ἦσαν τσιφλίκια καὶ εἶχεν ὑποκαυθῇ ὁ ζῆλος των πρὸς ἐξαγοράν των καὶ τούτων, ἀξιούντων δὲ παρ' ἡμῶν συνδρομὴν καὶ χειραγώγησιν, ἅτινα δὲν ἠδυνάμην νὰ τοῖς ἀρνηθῶ καὶ χάριν τοῦ σκοποῦ καὶ χάριν τῆς πολιτικῆς μου ὑποχρεώσεως, οὕτω δὲ δὲν ἠρκαίρουν νὰ ἀναλάβω ἄμεσον πλεόν ἐνέργειαν ἐν Βουργαρελίῳ, ὡς ἡ τῆς εἰσπράξεως τοιαύτη. Ἐν τούτοις ὁσάκις ἐδραττόμην τῆς εὐκαιρίας προέβαινον σπασμωδικῶς μὲν ἀλλὰ δραστηρίως εἰς τὴν εἰσπραξίν ἐν Βουργαρελίῳ καὶ πληρωμὴν πρὸς τὸν πωλητὴν, ἀλλὰ πόρρω ἀπεῖχεν τὸ νὰ πληρώνωνται κανονικῶς αἱ δόσεις κατὰ τὴν περὶ ἀγοραπωλησίας σύμβασιν, καθ' ὅσον οὐ μόνον ἐκ τῆς ἀνεχείας, ὑστεροβουλίας καὶ δυστροπίας δὲν ἐνεργοῦντο κανονικῶς αἱ πληρωμαὶ ὑπὸ τῶν ἀγοραστῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ καθ' ἐμοῦ μῆνις τῶν τσιφλικιούχων πολιτευτῶν ἐπεξετείνετο καὶ ἐν τῇ πολιτικῇ, δι' ὃ ὁ ἀνταγωνισμὸς ἐκατέρωθεν ὑπῆρχε τοσοῦτον κρατερός, ὥστε ἐπέδρα σημαντικῶς εἰς τὴν παρακώλυσιν τῶν πληρωμῶν Βουργαρελίου, τοῦθ' ὅπερ μὲ ἐνέβαλλεν εἰς σοβαρὰς σκέψεις ὡς θεωρηθέντος προσωπικοῦ μου τοῦ ζητήματος πλεόν.

5. Οὕτω, κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1888 ἀπεφάσισα νὰ ἀναλάβω ὀριστικῶς τὴν εἰσπραξίν ἐν Βουργαρελίῳ ζητήσας καὶ λαβὼν ὅρους εἰσπράξεως νομίμους τε καὶ μὴ, ἐκβιαστικούς πάντως διὰ τὴν εἰσπραξίν, οἵτινες ἐμφαίνονται ἐν τοῖς ὑπ' ἀριθμ. 25, 29, 30

καὶ 31 ἰδίου ἔτους πληρεξουσίοις τοῦ συμβολαιογραφοῦντος Εἰρηνοδίκου Βουργαρελίου, δι' ὧν, σὺν τοῖς ἄλλοις, μοὶ παρεχωρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐντολέων μου τὸ δικαίωμα τὸ νὰ μεταβάλλω τὸ χρέος τῆς ἐξαγορᾶς εἰς χρέος Τραπεζίης. Μοὶ παρεχωρῶντο δὲ δι' αὐτῶν καὶ ποσοστὰ εἰσπράξεως 5 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν.

6. Ἀφ' ἐτέρου ὅμως ὁ Κωνστ. Καραπάνος διενήργει ἐν Κωνσταντινουπόλει τὴν ἀγορὰν τῶν διὰ τῆς ἀγοραπωλησίας Βουργαρελίου δικαιωμάτων τοῦ Ἀβραάμ Πασᾶ, ὡς καὶ τῶν χωρίων Μήγερις καὶ Μπούγας τοῦ Δήμου Θεοδωρίας καὶ πολλῶν ἄλλων ἐν τῷ Νομῷ Ἀρτης, ὅπερ καὶ ἐπραγματοποίησε τὴν 15ην Σεπτεμβρίου τοῦ ἔτους 1888 διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 12793 πωλητηρίου συμβολαίου τῆς Ἑλληνικῆς Πρεσβείας Κωνσταντινουπόλεως, ἐν τελείᾳ ἀγνοίᾳ πάντων ἡμῶν, μὴ διανοουμένων οὐδὲ κατ' ὄναρ τὸ τοιοῦτον.

7. Καὶ ὅμως κατ' ὄναρ μοὶ ἀπεικονίσθη πλήρης ὁ ἐκ τούτου ἀγὼν τὴν νύκτα τῆς 29ης πρὸς τὴν 30ὴν Σεπτεμβρίου 1888 καὶ ἐπιτραπήτω μοι νὰ περιγράψω αὐτὸ τὸ ὄνειρόν μου, ἐφ' ὅσον δυνηθῶ, διὰ τοῦ καλάμου:

«Εἶχον, λέγει, συγκεντρώσει ἐργάτας πολλοὺς καὶ ἐμάζευσεν τὰ καλαμπόκια ὠριμα καὶ ὑγιᾶ εἰς τὰ ἐν Βουργαρελίῳ περιβόλια μου, ἐγὼ δὲ ἐπιστάτουν καὶ ἐκράτουν εἰς χεῖρας ἰσχυρὸν μαστιγιὸν ἀπολήγον εἰς τρία κόκκινα γαῖτανάκια, 5-7 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου, φέροντα εἰς τὰ ἄκρα τρεῖς ὡσαύτως ἐρυθροὺς θυσάνους, ὅτε, λέγει, μοὶ ἐπῆλθεν ἡ ὀρεξίς νὰ ἀναμιχθῶ μετὰ τῶν ἐργατῶν καὶ μαζεύσω καλαμπόκια, καὶ ἤρχισα νὰ μαζεύω ἀλλὰ πρὸ δύο βημάτων εἶδον μίαν ζωηρὰν ἔχιδνα κρυπτομένην ὑπὸ τὰ φυλλώματα μιᾶς καλαμποκιᾶς καὶ σκοποῦσαν νὰ πλησιάσω νὰ μὲ πλήξῃ, ὅτε ὠρμησα, λέγει, καὶ τὴν ἐκτύπων βαρέως εἰς τὴν κεφαλὴν ταχέως καὶ ἐπανειλημμένως, ἀλλὰ ἐν τῷ μεταξὺ ἀρπαλωθεῖσα ἡ ἔχιδνα αὕτη ἀπὸ τοὺς θυσάνους τοῦ μαστιγίου ὑψώθη εἰς τὸν αἰθέρα 4-5 μέτρα ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς μου καὶ διενοεῖτο, λέγει, νὰ κάμῃ καὶ ἔκαμε κρίκον ἵνα τὸν περιβάλλῃ εἰς τὸν λαιμόν μου, νὰ μὲ πνίξῃ, καὶ οὕτω ὁ ὄφιν αὐτὸς ἐν κρίκῳ κατήρχετο σιγᾶ-σιγὰ πρὸς τὸν ἄνω σκοπὸν του, ὅτε ἐγὼ ὡσαύτως διενοήθην, λέγει, νὰ φροντίσω νὰ τὸν ἀρπάσω ἀπὸ τὸν λαιμόν εἰς τὴν πυγμὴν μου καὶ τὸν ἀποπνίξω, καὶ ὄντως ἅμα ἐπλησίασε τὴν κεφαλὴν μου περὶ τὸ μέτρον ἕκαμα σάλτον καὶ τὸν ἤρπασα ἀπὸ τὸν λαιμόν εἰς τὴν δεξιάν μου πυγμὴν καὶ τόσον τὸν ἔσφιξα ὥστε ἀνοιγόκλει-

νε τὸ στόμα ἀποπνικτικῶς, ἀλλ' ἐν τῷ μεταξύ διενόηθη, λέγει, νὰ περιτυλιχθῇ εἰς τὸν καρπὸν τῆς χειρός μου, ὅπως μὲ περισφίξῃ ζωηρῶς, ὥστε νὰ παραλύσουν τὰ νεῦρα μου, ἀνοιχθῇ ἡ πυγμή μου καὶ κατορθώσῃ νὰ μὲ πλήξῃ καὶ ὄντως περιετυλίχθῃ εἰς τὴν χεῖρα μου ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ μὲ σφίξῃ ὅσον ἐσκόπει καὶ συνεπῶς δὲν ἤνοιξεν ἡ πυγμή μου καὶ τὴν ἐκράτουν σφιχτά, ἀλλ' ἐφοβούμην, λέγει, μὴ δυναμώσῃ βραδύτερον καὶ μὲ σφίξῃ παραλυτικῶς τῶν νεύρων μου, δι' ὃ ἐστράφην πρὸς ἓνα ἕκαστον τῶν ἐργατῶν μου καὶ ἔλεγον, «κόψε το, κόψε το», ἀλλ' οὐδεὶς τὸ ἔκοψε οὐδὲ ἀπεπειράθη καὶ, ὅτε ἐξύπνησα μὲ τὴν πυγμὴν τεταμένην καὶ κατάλουστος ἀπὸ ἰδρώτα. Ὡ τοῦ ἀνεξηγήτου μυστηρίου τῶν ὀνείρων! Διότι τὸ ὄνειρον τοῦτο ἀπεικόνιζε πλήρη τὸν ἀγῶνα μου καὶ ἐξηγεῖται ἐπακριβῶς μετὰ τριακονταετίαν, ὡς θὰ ἴδῃ ὁ ἀναγνώστης τῆς συγγραφῆς ταύτης.

8. Πόσον ζωηρὰν ἐντύπωσιν μοὶ ἀφῆκε τὸ ὄνειρον τοῦτο, ὥστε δὲν ἠδυνήθην νὰ κοιμηθῶ πλέον· τὴν δὲ πρωΐαν ἐξῆλθον ἐν ἀθυμία καὶ κατηφείᾳ καὶ ἐβάδισα πρὸς τὸ καφενεῖον καὶ οὐχὶ πρὸς τὸ γραφεῖον μου, ὡς συνήθως ἔπραττον, ὅπου ἔμεινα μόνος ἐπὶ ὥρας πολλὰς καπνίζων καὶ σκεπτόμενος τὴν ἔννοιαν τοῦ ὀνείρου, ὅτε περὶ τὴν μεσημβρίαν μοὶ ἀπέσπασε τὴν προσοχὴν ποδοβολητὸς ἵππου καὶ εἶδον τὸν Ἡγούμενον τῆς Μονῆς μας Διονύσιον Παπαγεωργίου (πολιτικόν μου φίλον εἰς τὰ δημοτικά, εἰς δὲ τὰ βουλευτικὰ φίλον τοῦ Καραπάνου), ὃν ἐκάλεσα νὰ τῷ δώσω καφέ καὶ μᾶς εἶπη καὶ κανὲν νέον ἐξ Ἀρτης. «Νέα καὶ εὐχάριστα», μοὶ ἀπαντᾷ, «θὰ σᾶς εἶπω: ὅτι τὰ χωριά μας τὰ πῆρε ὁ Καραπάνος ἀπὸ τὸν Ἀβραάμ Πασᾶν, θὰ τὰ περάσωμεν καλὰ πλέον, θὰ λείψωμεν καὶ ἀπὸ τὴν πολιτικὴν γκρίνιαν καὶ ὅτι ἔχω τὰ συμβόλαια εἰς τὸ δισάκκι μου νὰ τὰ μεταγράψω ἐδῶ εἰς τὸ συμβολαιογραφεῖον». Ἐννοεῖται ὅτι μεγαλυτέρα βόμβα δι' ἐμὲ δὲν ὑπῆρχεν καὶ ἤρχισα νὰ μαντεύω τὴν ἔννοιαν τοῦ ὀνείρου μου ἀναμένων ἐπὶ ἡμέρας περίλυπος καὶ μελαγχολικὸς πόθεν ἄρξεται τὸ πρῶτον κτύπημά μου.

Πράγματι, μετὰ τρεῖς ἐβδομάδας ἐδεχόμην πρεσβείας τοῦ Καραπάνου προτεινούσας συμβιβαστικὴν λύσιν τῆς τσιφλικιωτικῆς διαφορᾶς καὶ φιλίαν πολιτικῶς. Καταννοῶν δὲ τὸν δόλον ἀπήντησα ἀποτόμως, παρὰ τοῦ ἡθους μου, ὅτι εἰς τὴν ἀγροτικὴν διαφοράν μέση λύσις δὲν ὑπάρχει, εἰς δὲ τὴν πολιτικὴν κατ' ἀρχὴν δὲν συνθηκολογῶ τεταπεινωμένος ὢν, ὡς ἤδη ὑποτίθεται.

9. Μετὰ μῆνα δὲ ἐδεχόμην τὸν δικαστικὸν κλητῆρα μὲ ἐπιταγὰς ὡς πληρεξούσιος Βουργαρελίου ἢ νὰ καταβάλω ἀμέσως τῷ Καραπάνῳ τὸ καθυστερούμενον τίμημα ἐκ τῆς ἀγοραπωλησίας Βουργαρελίου καὶ τοὺς τόκους τοῦ ἥτοι 3.400 λίρας, ἢ νὰ τῷ παραδῶσω τὸ Βουργαρέλιον ὡς πρότερον τσιφλίκι του, ἄλλως θὰ ἐνήργει μετὰ παρέλευσιν μηνὸς τὴν ἐξωσὶν μας ἀναγκαστικῶς. Ὁμοίᾳς δὲ ἐπιταγὰς ἐκοινοποίησε δυνάμει τῆς ἀλληλεγγυότητος πρὸς φίλους μου καὶ πρὸς φίλους του (διὰ τὸ θεαθῆναι) ἀγοραστὰς Βουργαρελίου ὅτε τοὺς μὲν φίλους μου ἐφησύχασα συστήσας νὰ ἔχουν ἐμπιστοσύνην πρὸς ἐμέ, τοὺς δὲ φίλους Καραπάνου διεπαιδαγώγησα, διαβεβαιώσας ὅτι προκειμένου μεταξύ Ἀβραὰμ Πασᾶ καὶ Κων. Καραπάνου, θὰ προτιμήσωμεν τὸν Καραπάνον, ἐν ᾧ τὰ μέτρα μου ἦσαν ὅλως διάφορα, ἥτοι νὰ ἐξαντλήσω ἅπαντα τὰ μέσα πρὸς ἐπιτυχίαν δανείου παρὰ Τραπεζῆς τινὸς πρὸς ἀποπληρωμὴν τοῦ Καραπάνου πλέον, ἄλλως νὰ ἀντιτάξω αὐταπαρνήτως ἀπεγνωσμένην στασιαστικὴν ἀντίδρασιν ὑπὲρ τῶν χωρικῶν, ὠθῶν τὰ πράγματα μέχρι τῶν ἄκρων.

10. Ἐκτοτε πολλὰ ταξείδια μου ἐσημειώθησαν ἐπανειλημμένως εἰς Ἄρταν, Ἀθήνας καὶ τὰνάπαλιν μέχρι Νοεμβρίου 1889, ὁπότε ἐπραγματοποιήθη τὸ ἐξ 98.587 δραχμῶν δάνειον Βουργαρελίου - Ἑπειρωτικῆς Τραπεζῆς διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2596 συμβολαίου δανειστικοῦ τοῦ Συμβολαιογράφου Ἀρτῆς Κ. Βάλλα, ὡς καὶ ἡ ἐξώφλησις τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ Καραπάνου διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2597 συμβολαίου τοῦ αὐτοῦ συμβολαιογράφου καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν.

11. Ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς διαπραγματεύσεως τοῦ δανείου τούτου μέχρι πραγματοποιήσεως αὐτοῦ, πολλὰ τὰ σοβαρὰ καὶ φαιδρὰ ἐπηκολούθησαν, ἐξ ὧν δὲν δύναμαι νὰ παρατρέξω τινὰ τούτων:

α) Ἡ μυστικὴ Καραπανικὴ Ἀστυνομία, ἥτις μὲ παρηκολούθει ἐν Βουργαρελίῳ, ἐν Ἀρτῇ καὶ ἐν Ἀθήναις, ἦν ἀντελαμβανόμην εὐθὺς καὶ τεχνηέντως ἀπεπλάνουν, παριστῶν αὐτῇ ἄλλα ἀντ' ἄλλων καὶ ἐξ οὗ πολλάκις τὰ φαιδρά.

β) Τὸ ἐνδιαφέρον τὸ ὁποῖον ἔδειξεν ὁ αἰμίμηστος Χαρίλαος Τρικούπης, Πρωθυπουργὸς τότε, εἰς τὴν ὑπόθεσίν μου ταύτην, ὥστε νὰ μὲ παραπέμψῃ διὰ τοῦ Εἰσαγγελέως τότε Ἀνδρέα Γαλιάτσα πρὸς τὸ Νομικὸν Συμβούλιον μὲ τὰ ἀντίγραφα τῶν συμβάσεων τῶν χωρικῶν καὶ τσιφλικιούχων καὶ μὲ τὸ ἐρώτημα «ἀν

οἱ χωρικοὶ εἶναι ἐντὸς ὑπὸ νομικὴν ἔποψιν» ἀξιῶν ἀπερίφραστον ἀπάντησιν Ναὶ ἢ Ὁχι, ὅτε μετὰ τρεῖς πανυχίδας μελέτας καὶ συζητήσεις τῶν ἀνωτέρω συμβάσεων καθ' ἃς ἀνεγνωρίζετο μὲν ὅτι ἦσαν ἐκπτώτοι οἱ χωρικοὶ διὰ τὴν μὴ καταβολὴν κανονικῶς τῶν ἐτησίων δόσεων, ἀλλὰ δὲν παρεγνωρίζετο καὶ τὸ δικαίωμα τῶν χωρικῶν τοῦ νὰ ἐξοφλήσωσι τὸ τίμημα τῆς ἀγοραπωλησίας ἐντὸς πενταετίας, ἣτις δὲν εἶχεν παρέλθει εἰσέτι. Ὅτε σηκωθείς εἰς τῶν συμβούλων, Ποταμιάνος ὀνόματι, εἶπεν: Κύριοι, ἔστω καὶ βεβιασμένως πῶς ὀφείλομεν νὰ ἀπαντήσωμεν τὸ «Ναὶ» προκειμένου περὶ τοιοῦτου σοβαροῦ καὶ κοινωφελοῦς ζητήματος, ὅπερ παραδεξάμενοι καὶ οἱ δύο ἄλλοι συνάδελφοί του ἀπήντησαν τὸ «Ναὶ» ἐνυπογράφως. Ἀμέσως δὲ μετὰ τοῦτο υἰοθέτησεν ὁ ἀείμνηστος Τρικούπης τὴν ὑπόθεσίν μου καὶ προέβη εἰς τὴν σύναψιν τοῦ δανείου διὰ τοῦ μακαρίτου Σιμοπούλου ὄντος Ἀντιπροέδρου τῆς Ἑπειροθεσσαλικῆς καὶ Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν πρὸς ὃν ὡσαύτως μὲ εἶχε παραπέμψει μέχρι πέρατος τοῦ σχεδίου τοῦ δανειστικοῦ συμβολαίου Βουργαελίου, ὅπερ ἤθελε χρησιμεύσει ὡς τύπος καὶ διὰ τὰ λοιπὰ τοιαῦτα χωρία μέχρι ψηφίσεως καὶ ἐφαρμογῆς τοῦ Γεωργοκτηματικοῦ Νόμου, καθ' ὃν καὶ τὸ Κράτος ἡγγυᾶτο διὰ τὸ ἥμισυ τῶν τοιούτων δανείων ὡς καὶ ἐγένετο βραδύτερον.

γ) Τὸ παρεμβληθὲν μοι κώλυμα περὶ τὸ τέλος τῆς ἐργασίας μας ταύτης ἐν Ἀθήναις, ὅτε ὁ μακαρίτης Παχὺς κουρτισθεὶς ὑπὸ τοῦ Καραπάνου, μεθ' οὗ διετέλει τότε ἐν πολιτικῇ συνδυσμαῶ «ὅτι εἶναι προσβολὴ τοῦ καθ' ὃ κυβερνητικοῦ βουλευτοῦ, νὰ ἔρχεται ἓνας δήμαρχος ἢ κομματάρχης καὶ λαμβάνη τοιαῦτα ρουσφέτια, ἅτινα οὐδὲ κἂν νὰ γνωρίζῃ ὁ κυβερνητικὸς βουλευτής». Ὅντως οὕτε ὁ Παχὺς οὕτε ὁ Καραπάνος ἐγνώριζον μέχρι τότε τὸ τί διενεργούμην. Μεταβαίνει ὅθεν ὁ Παχὺς πρὸς τὸν Τρικούπην καὶ θέτει ζήτημα ὅτι καὶ τὸ ἐλάχιστον ρουσφέτι ἂν ἤθελε παραχωρήσει ἡ Κυβέρνησις πρὸς ἐμὲ αὐτὸς ἀπαρνεῖται ταύτην. Τὴν ὠρισμένην δὲ μετὰ ταῦτα ἡμέραν καὶ ὥραν ὅπου μετέβαινον εἰς τοῦ Σιμοπούλου, πρὸς συνεργασίαν, μετέβην καὶ ἤδη μετὰ τοῦ Γαλιάτσα, ὅτε εἶδον τὸν Σιμοπούλον διάφορον τὴν ὄψιν καὶ εἰς τὴν ἐλαχίστην νύξιν μου μοὶ ἀπαντᾷ: «Βρὲ ἀδερφέ, σεῖς ζητεῖτε πράγματα ἀντιβαίνοντα εἰς τὸ Καταστατικὸν τῆς Τραπεζίης», καὶ τὰ τοιαῦτα. Νομίζω, τῷ ἀπαντῶ, ὅτι τὸ Καταστατικὸν τῆς Τραπεζίης χρονολογεῖται ἀπὸ τῆς ιδρύσεώς της, πῶς μέχρι χθὲς δὲν μᾶς

ἐκώλυε τοῦτο; Δὲν μοῦ λέτε, παρακαλῶ, τί τεκταίνεται; "Οτε, ἐγερθεῖς μὲ ἐκάλεσεν εἰς τὸ ἰδιαίτερον καὶ μοῦ λέγει ὄντως τεκταίνεται. Ὁ Πρόεδρος εὐρίσκεται εἰς δυσχερῆ θέσιν διότι ὁ Παχὺς τῷ ἐδήλωσεν ἀποσκίρτησιν, ἂν τι κάμῃ πρὸς ὑμᾶς. Ἐπειτα, σὺ οὐδεμίαν ἐπίσκεψιν ἔκαμες εἰς τὸν τόσον ἄλλοτε φίλον σου Παχύν. Σοὶ ἐνεπιστεύθην ταῦτα καὶ ἀπεκδύομαι.

Τὸν ἡὐχαρίστησα ἀμέσως καὶ συνώδευσα τὸν Γαλέτσαν μέχρι τῆς Εἰσαγγελίας του, ἐκεῖθεν δὲ μετέβην πάραυτα εἰς τοῦ Παχὺ πρὸς ἐπίσκεψιν, ὅστις μὲ ἐδέχθη φιλοφρόνως, ἀλλὰ μὲ ἤλεγξεν αὐτὸς καὶ ἡ κυρία του, πῶς μένων ἐν Ἀθήναις ἐπὶ δίμηνον, δὲν τοὺς ἐπεσκέφθην καὶ δὲν ἐζήτησα τὴν συνδρομὴν των εἰς τὰς ὑποθέσεις μου. Τοῖς εἶπον καθαρά ὅτι ἐφοβούμην ἀνακοίνωσιν τῆς ὑποθέσεώς μου πρὸς τὸν Καραπάνον, ἕνεκα τοῦ φιλικοῦ των συνδέσμου, εἰς τὰ συμφέροντα τοῦ ὁποίου ἀντιστρατεύεται ἡ ὑπόθεσις μου καὶ συνεπῶς θὰ ἐβλάπτετο αὕτη. "Οτε μοὶ ὀρκίζεται ὅτι μόνον ἐκλογικῶς συνεργάζεται μὲ τὸν Καραπάνον καὶ οὐδένα δεσμὸν ἔχει πέραν αὐτοῦ, καὶ ἀφ' οὗ μὲ ἐβεβαίωσεν ἐπὶ λόγῳ τιμῆς, ὅτι καὶ τὸ ἀγροτικὸν ζήτημα, ἂν ἀφορᾷ ἡ ὑπόθεσις μου, δύναται νὰ ἐνώσῃ τὰς ἐνεργείας του, ὡς ἀπορρεούσας ἐκ τοῦ πολιτικοῦ του προγράμματος, μὴ δεσμευόμενος ποσῶς ἐκ τῆς ἐκλογικῆς του μόνον συνεργασίας.

Τότε τῷ ἐξηγήθην λεπτομερῶς τὴν ὑπόθεσίν μου καὶ ἐζήτησα τὴν ἐπείγουσαν συνδρομὴν του, ὅτε ἀμέσως διέταξε τὴν ζεῦξιν τῆς ἀμάξης του καὶ μετέβημεν ἀμφότεροι πρὸς τὸν Τρικούπην πρὸς ὃν εἶπεν ὅτι ἐνὼνῶ πλέον τὰς παρακλήσεις μου διὰ τὰς ὑποθέσεις τοῦ Οἰκονομίδου ὡς ἀξίας πάσης συνδρομῆς, ὁ δὲ Τρικούπης εὐχαριστηθεὶς εἶπε: «Χαίρω διὰ τὴν ἀναφιλίωσίν σας». Ἐκτοτε δὲ καλπαζόντως διεπεραιώθησαν αἱ ὑποθέσεις μου καὶ ἔφυγον διὰ τὴν Ἄρταν.

δ) Τὸν ἐν Ἄρτῃ τώρα προπαγανδισμὸν διοργανωθέντα ἀπὸ τὸν δαιμόνιον Εὐάγ. Χέλμην, ἀντιπρόσωπον τοῦ Καραπάνου, ἀπὸ τὴν πληθὺν τῶν φίλων του καὶ ἐκ τῶν καιόντων λιβανωτοὺς εἰς τὴν θύραν τοῦ Καραπάνου ὑπαλλήλων καὶ ἀργομίσθων, πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ κλονίσωσι τὴν πεποίθησίν μου καὶ μὲ παραπείσωσιν, ὅτι διὰ τῆς ἐνεργείας τοιούτων δανείων κατεργάζομαι τὸν ὄλεθρον τῶν χωρικῶν καὶ οὕτω μὲ ἀποτρέψωσι τῆς ἐνεργείας τοῦ δανείου τούτου. Ἀπασα δὲ ἡ ἀγορὰ Ἄρτης συνεζήτει ἐνδιαφερόντως τὸ θέμα τοῦτο μετ' ἐπιτάσεως, ὅσον ἤγγιζεν ἡ ἡμέρα τῆς ὑπογρα-

φῆς τοῦ δανειστικοῦ τούτου συμβολαίου, ὥστε ἠναγκάσθην νὰ ἀποσυρθῶ τῶν καφενείων. Τὴν προτεραίαν δὲ τῆς ὑπογραφῆς τούτου μετέβην εἰς τὸ συμβολαιογραφεῖον ὅπως πληροφορηθῶ τὸ σημεῖον τῆς ἐργασίας τούτου, ὅπου εὐθὺς ἅμα εἰσῆλθον μὲ παρηκολούθησεν ὁ Προεδρεύων Δικαστής, Ἀλεξάκης τις, καὶ μοὶ εἶπεν ὅτι «ρίπτεις τοὺς χωρικοὺς ἐκ τῆς Σκύλης εἰς τὴν Χάρυβδην». Τῷ ἀπήντησα ὅτι «ὑπάρχει καὶ μετὰξὺ αὐτῶν χώρος». Ἐκεῖθεν μετέβην εἰς τοῦ δικηγόρου μου Δημ. Μίλωνος, ὅπου μὲ παρηκολούθησε πολυπράγμων Ἀλβανός τις, Μουρταζᾶ Ἀγᾶς καλούμενος, καὶ μοὶ εἶπεν ὅτι «τοὺς παίρνεις στὸ λαιμό σου τοὺς χωριάτες μὲ αὐτὸ ὅπου κάνεις», κατηγανακτισμένος δὲ διὰ τὸ θράσος του, τῷ ἀπήντησα ὅτι «τὸν ζουρλὸν καὶ τὸν χωριάτη ἢ ξένη ἔγνοια τὸν γηράζει», ἐκεῖθεν δὲ μετέβην εἰς τὴν ἐφορίαν δι' ὑπόθεσίν μου τινὰ ὅπου μὲ παρηκολούθησεν ὁ δήμαρχος Καρβασαρᾶ Γ. Καραπάνος καὶ μοὶ εἶπεν ὅτι «προσπαθεῖς νὰ βγάλῃς τοὺς χωρικοὺς ἀπὸ τὰ νύχια τοῦ Καραπάνου καὶ τοὺς βάξεις εἰς τὴν Τράπεζαν, χωρὶς νὰ ὑπολογίζῃς ὅτι ὁ Καραπάνος εἶναι ἐκατομμυριούχος καὶ θὰ βάλῃ μετοχὰς εἰς τὴν Τράπεζαν, καὶ τὰ νύχια του θὰ γίνουν σιδερένια καὶ θὰ τοὺς καταξεσχίσῃ». Τῷ ἀπήντησα δὲ ἐν παραζάλῃ ὅτι, «ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ ζήτημα δὲν θὰ λυθῇ διὰ μελάνης ἀλλὰ δι' αἵματος», καὶ ἔφυγα.

Ἐν τούτοις, τὴν νύκτα ἐκείνην ἔμεινα τελείως ἄγρυπνος συλλογιζόμενος μὴ ὄντως πράττω κακὸν εἰς τοὺς χωρικοὺς ἀντὶ καλοῦ, μὴ ἐξ οἰκονομικῆς ἀδυναμίας δὲν ἀνταποκριθῶσιν οὗτοι εἰς τὰς πρὸς τὴν Τράπεζαν ὑποχρεώσεις των καὶ περιέλθωσι εἰς κακὸν σημεῖον, ὅτε μετὰ μακρὰς καὶ διαφόρους σκέψεις ὑπολογίσας ὅτι τὸ ἐτήσιον χρεωλύσιον ἐκάστου ἦτο ἔλαττον τῶν ἐκατὸ δραχμῶν καὶ λαβὼν ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν πτωχοτέραν τάξιν, ἣτις κατέβαλεν ἀμέσως 160 δραχμὰς διὰ νὰ μὴν πηγαίνουν τὰ παιδιὰ της εἰς τὸν Στρατόν, ὡς καὶ τοὺς πληρώνοντας 100 καὶ 200 δραχμὰς δικαστικά διὰ νὰ μὴ μείνωσιν εἰς τὰς φυλακάς, ἔπεισα ἑμαυτὸν ἀκραδάντως ὅτι ἐξ οἰκονομικῆς ἀδυναμίας δὲν θὰ ἐπέλθῃ τί κακὸν αὐτοῖς, ἐξ ἄλλης δὲ αἰτίας ἂν πέσωσιν ἔξω, θὰ εἶναι ἄξιοι τῆς τύχης των· μεθ' ὃ ἀπεκοιμήθην περὶ τὴν πρωΐαν καὶ ἰδοὺ ἕτερον ὄνειρον ἐνθαρρυντικὸν τότε, συμβολιστικὸν ἤδη: «Ἀννηρόμην, λέγει, ἐξ Ἀρτης εἰς Βουργαρέλιον ἔφιππος, ἀλλὰ φθάσας εἰς τὴν νοτιοδυτικὴν εἴσοδον Βουργαρελίου εἶδον τὴν ἐκεῖ λιθίνην γέφυραν κεκομμένην εἰς τὴν ἀψίδα καθ' ὅλον τὸ ἀνοιγμὰ

της καὶ κάτωθι τὸν ποταμὸν θολὸν καὶ πλημμυρισμένον ὅπου διηπόρουν περὶ τῆς διαβάσεώς μου, ἀλλ' ἐπροχώρουν, ὅτε εἶδον πάτερα ἐλάτεινα στερεὰ ἐρριγμένα εἰς τὰς βάσεις τῆς γεφύρας καθ' ὅλον τὸ ἀνοιγμά της, ἀλλ' ἀραιὰ ἀπέχοντα ἀπ' ἀλλήλων, ἅτινα ἐκαλύφθησαν ὑπὸ ἀφθόνων κλάδων ἐκ δένδρου ἀργιᾶς, προχωρῶν δὲ πάντοτε, ἐφοβούμεν τὴν διαπέρασιν τῶν ποδῶν τοῦ ἵππου μεταξὺ τῶν κλάδων τῆς ἀργιᾶς καὶ τοῦ κενοῦ ἀπὸ τὰ πάτερα· φθᾶσας ὁμως τὴν βάση τῆς γεφύρας εἶδον ἐπάνω ἀπὸ τοὺς κλάδους ἐρριμμένας πλάκας τοῦ βουνοῦ σποραδικὰς, οὐχὶ προσηρμοσμένας, ἀλλὰ στηριχθεῖς, λέγει, εἰς τὸ αὐτοσυντήρητον τοῦ ἵππου ὅτι θὰ πατήσῃ ἀπὸ πλάκας εἰς πλάκας, ἐτόλμησα καὶ τὸν ἐκέντησα καὶ ἐπροχώρησα καὶ ἤκουον, λέγει, τὰ πατήματά του εἰς τὰς πλάκας, ἀλλ' εἰς τὸ κέντρον τῆς γεφύρας ἐρρίγησε τὸ σῶμα μου καὶ ἠνωρθώθησαν αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς μου· ἐν τούτοις ἐπεράσαμεν· στρέψας δὲ ἀντίπερα εἶδον τὴν γέφυραν σῶαν ὡς ἦτο πάντοτε». Ἐξύπνησα ἐντεθαρρημένος, ἀλλὰ δὲν ἠδυνάμην νὰ μαντεύσω τότε, τί ἐσυμβόλιζαν τὰ τρία συστατικὰ τῆς διορθώσεως τῆς γεφύρας. Ἡδὴ κατανοοῦνται ὅτι τὸ δάνειον ἐξυπηρετήθη σπουδαίως διὰ τοῦ ἐλατίνου δάσους Βουργαρελίου, διὰ τῆς μεγάλης ἀνθρακοποιίας ἐκ τῶν ἀργιῶν, καὶ ἐξωφλήθη διὰ τῆς πενταετοῦς ἐνοικιάσεως τῶν θερινῶν βοσκῶν, ἥτοι τοῦ βουνοῦ, ὡς κατωτέρω θὰ ἴδῃ ὁ ἀναγινώσκων.

ε) Τὴν ἐπομένην μεταβὰς εἰς τὸ συμβολαιογραφεῖον πρὸς ὑπογραφὴν τοῦ Δανειστικοῦ, ἔνθα εἶχον συγκεντρωθῇ πάντες οἱ συμβαλλόμενοι, εὐρέθην πρὸ νέας ἐκπλήξεως ἔνεκα τῆς προσθήκης ὄρων σκληροτάτων ἐν τῷ συμβολαίῳ, πέραν τῶν συμπεφωνημένων καὶ πέραν τοῦ ἐξ Ἀθηνῶν σχεδίου, δι' ἧς προσθήκης καθίστατο λίαν ἐπισφαλὴς ἡ σύμβασις αὕτη καὶ ἐπικίνδυνος, ὅτε ἤρνηθην νὰ ὑπογράψω ἐὰν δὲν ἐξωβελίζοντο οἱ προστεθέντες ὅροι. Πρὸς τοῦτο δὲ ἐπηκολούθησε σφοδρὰ συζήτησις καὶ λογομαχία ἐπὶ ὥρας ὅτε περιμαζεύσας τὰς σημειώσεις μου ἐδήλωσα τὴν εἰς Ἀθήνας ἐπιστροφὴν μου αὐθις. Εἰς τὴν ἐπιμονήν μου δὲ ταύτην ἐνέδωκαν ἐπὶ τέλους οἱ ἀπὸ κοινοῦ ἀνθιστάμενοι Κων. Ξανθόπουλος, διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀρτῇ ὑποκαταστήματος τῆς τότε Ἡπειροθεσσαλικῆς Τραπεζῆς καὶ ἤδη Ἐθνικῆς τοιαύτης, καὶ Εὐάγ. Χέλμης, ἀντιπρόσωπος τοῦ Κ. Καραπάνου, καὶ οὕτω διεγράφησαν 72 λέξεις ἐκ τοῦ ἐν λόγῳ συμβολαίου ὑπ' ἀριθ. 2596 τῆς 12ης Νοεμβρίου 1889, τὴν ὁποίαν, διαγραφὴν, δύναται νὰ ἴδῃ

πᾶς τις, μὴ ὀκνῶν νὰ ἐπισκεφθῇ τὸ ἐν Ἑρτῇ συμβολαιογραφεῖον τοῦ Κων. Βάλλα καὶ ζητήσῃ τὸ πρωτότυπον. Οὕτω δὲ ἐδέησε νὰ λήξῃ ἡ ὑπόθεσις αὕτη διὰ κατανικήσεως τοῦ ἐξωτερικοῦ κινδύνου, διὰ νὰ ἀναφανῇ ὁ ἐσωτερικὸς τοιοῦτος διὰ τῆς προπαγανδιστικῆς κατ' ἐμοῦ δημοκοπίας.

12. Μετὰ τὴν σοβαρὰν ταύτην πράξιν, ἦτοι τὴν ἀναγνώρισιν ὑφ' ἐκάστου τῶν ἀγοραστῶν Βουργαρελίου τοῦ ἀναλόγου χρέους του, ὡς καὶ τοῦ ἐπιπροσθέτου ἐκ τῶν βοσκῶν (ἰδὲ ἀρχεῖον πληρεξουσιότητος) καὶ τὴν παράδοσιν πρὸς τὴν Τράπεζαν ὑφ' ἐκάστου τούτων τριτεγγυημένου γραμματίου πρὸς κάλυψιν τοῦ δανείου τούτου, ἐθεώρησα λήξασα τὴν ἀποστολὴν μου καὶ ἐπιθυμῶν νὰ ἀπαλλαγῶ τῆς περαιτέρω φροντίδος καὶ τύρβης ἐκ τῶν προσωπικῶν μου ἀντιζηλειῶν, δυσχεραίνουσῶν τὴν πρόοδον τοῦ ἔργου, ἀπεφάσισα νὰ λογοδοτήσω, καίτοι οὐδεὶς ἐζήτει λογοδοσίαν μου, παρακολουθούντων ἀπάντων τὴν δικαίαν, ἔντιμον, φειδωλὴν καὶ μετὰ θρησκευτικῆς εὐλαβείας διεξαγομένην διοίκησιν καὶ διαχείρισιν, ἀλλὰ διὰ νὰ φιμώσω τελειότερον τὴν φαῦλον δημοκοπίαν καὶ διὰ νὰ ἀποκαταστήσω πλέον ὑπεύθυνον ἕκαστον ὀφειλέτην εἰς τὴν ἐξώφλησιν τοῦ εἰρημένου γραμματίου του πρὸς τὴν Τράπεζαν, ἀπηύθυνον τὴν 24ην Νοεμβρίου 1889 πρὸς τὸ κοινὸν Βουργαρελίου εἰς τετραπλοῦν τὴν ἀκόλουθον λογοδοσίαν καὶ παραίνεσιν:

Ἀγαπητοί μου Βουργαρελιῶται,

Καθῆκον μου θεωρῶ νὰ δώσω λόγον πρὸς τὸ κοινὸν Βουργαρελίου τῆς ἐν γένει διαχειρίσεώς μου, καὶ ὡς ταμίας ἐπὶ τῆς ἐξαγορᾶς τοῦ χωρίου. Καὶ πρῶτον θὰ ἀρχίσω ἀπὸ τὸ ἐνοίκιον τοῦ Βουνοῦ τοῦ ἔτους 1889, ἦτοι:

Α' - Διαχείρισις Βοσκῶν.

Εἰσέπραξ:

ἀπὸ Δημήτριον Πλεύρην	δραχ. 63
» Κώσταν Ζουμῆν	» 300
» Κώσταν Μπαλάφαν	» 250
» Χρῆστον Σόφην	» 64
» Γεώργιον Σταῦρον	» 100
» Πέτρον Στασινὸν	» 470

» Κώσταν Ξανθόπουλον (εἰσπραχθησόμενα) » 1.285

Εἰσεπράχθησαν ἐν ὅλῳ δραχ. 2.532

Ἐξ αὐτῶν ἐπλήρωσα:

διὰ χαρτόσημον δανειστικοῦ Βουργαρελίου -

Τραπεζῆς δραχ. 750

» » ἐξοφλήσεως χρέους ὑπὸ Καραπάνου » 150

» » ἐκχώρησεως ὀφειλετῶν εἰς Καραπάνον » 20

» τὴν ἐκχώρησιν ὀφειλετῶν ἐξ ἐνοικίου βοσκῶν τοῦ 1889 πρὸς Τράπεζαν ἔναντι τῶν ληφθεισῶν 1.285 » 15

» ἀντίγραφα τρία τῶν ἀνωτέρω συμβολαίων, ὁδοιπορικὰ καὶ ἐργασίαν Καμηναλίδου πρὸς σύνταξιν ἐν Βουργαρελίῳ τῶν γραμματίων τοῦ δανείου » 150

» δικηγορικὰ Δημ. Μίλωνος » 75

» τραπέζι συμβολαιογράφων καὶ λοιπῶν » 30

» ριγάλο ὑπηρετοῦ τοῦ συμβολαιογράφου » 5

» ἐξοδὰ μου ἐν Ἀρτῇ κατὰ τὴν σύνταξιν συμβολ. » 320

» ριγάλο τραπεζίτου ἑνα τουλούμι τυρὶ » 22

» δύο ἀντίγραφα ἐνοικιαστηρίου Βοσκῶν 1889 » 4

» ἀγώγια καὶ ἐξοδα Καμηναλίδου διὰ Βουργαρέλιον » 40

» πρόσθετα χαρτόσημα εἰς τὸ ἐξ 750 δραχμῶν » 15

» τηλεγραφήματα καὶ ἐπιστολὰς εἰς Ἀθήνας » 13

Εἰς Εἰρηνοδίκην Βουργαρελίου διὰ μεταγραφὴν, ὑποθήκην καὶ συμβολαιογραφικὰ γραμματίων τῶν ἀγραμμάτων ὀφειλετῶν » 211

» δάνειον ὑπολόγου Σπ. Τσαγκλῆ » 186

» ἐξοδὰ μου εἰς Ἀρταν πρὸς καθόρισιν τῆς τιμῆς τῆς Ὀθωμανικῆς λίρας » 75

Εἰς Ἰωάν. Ροῦμπον διὰ κοινοτικὴν ὑπηρεσίαν » 5

» τὸ χρέος τοῦ Δημ. Γ. Νίκου μὴ δόντος γραμματίον » 138

Ὁμοίως διὰ τὸ χρέος τοῦ Λάμπρου Ζαρλαχᾶ » 82

Ἐπίσης διὰ Βαγγέλην Πάνου μετριάσθέντος
τοῦ χρέους του ἐκ πνιγμοῦ τοῦ ἀγροῦ του » 152

Ἐπληρώθησαν ἐν ὄλῳ δραχ. 2.506

Ἰ σ ο λ ο γ ι σ μ ὸ ς

Εἰσεπράχθησαν ἐν ὄλῳ δραχ. 2.532

Ἐπληρώθησαν ἐν ὄλῳ » 2.506

Υπόλοιπον δραχ. 26

Β' - Γ ε ν ι κ ὸ ς Λ ο γ α ρ ι α σ μ ὸ ς

Εἰ σ π ρ α χ θ έ ν τ α

Κατὰ τὰ ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς πληρεξουσίου-
τητος Λογιστικῆς βιβλία (Καθημερινόν, Δι-
πλοτύπων καὶ Καθολικόν) εἰσεπράχθησαν
ἀπὸ 18ης Ἰουνίου τοῦ 1885 μέχρι τῆς 4
Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1889 δραχμαὶ 21.627

Π λ η ρ ὠ θ έ ν τ α:

Εἰς Ἀβραάμ Πασάν διὰ τῶν ἀντιπροσώπων του
καὶ τῆς ἐντολοδόχου Τραπεζῆς, ἀντὶ ἐπι-
σῆμων ἀποδείξεων εὐρισκομένων ἐν τῷ
ἀρχεῖῳ δραχμαὶ 18.860

Ἐξόδα ἐν γένει κατὰ τὸ ἐν τῷ ἀρχεῖῳ Βιβλίον
Ἐξόδων ἀπὸ 4ης Ὀκτωβρίου 1884 μέχρις
24ης Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1889 δραχμαὶ 2.325

Διὰ χρέος τοῦ Κώστα Ἀλέτρα μὴ ὑπο-
γράφοντος γραμματίον πρὸς τὴν
Τράπεζαν » 195

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον τοῦ Ἡλία Σούσου » 98

Ἐπίσης τοῦ Ἰωάννου Μπουνταλαῖ » 190

Σ ύ ν ο λ ο ν δραχμαὶ 21.668

Ἰ σ ο λ ο γ ι σ μ ὸ ς

Εἰσεπράχθησαν ἐν ὄλῳ δραχμαὶ 21.627

Ἐπληρώθησαν ἐν ὄλῳ » 21.668

Ἐλλειμμα (ὑπ' ἐμοῦ καταβλη-
θέντος) δραχμαὶ 41

Γ' - Λ ο γ α ρ ι α σ μ ὸ ς Δ α ν ε ί ο υ :

Κατὰ τὴν ἐξόφλησιν Καραπάνου γενομέ-
νην ἐν Ἄρτῃ τὴν 6ην Νοεμβρίου
1889, χρέος Βουργαρελίου κατὰ τὴν
ἀνωτέρω χρονολογίαν εἰς δραχμὰς
τρεχομένας πρὸς 28 τὴν λίραν (ἤ-
τοι Ὀθωμανικὰς λίρας 3.416 καὶ 66
γρόσια), ἐν ὄλῳ δραχμαὶ 95.666

Τόκος τῶν ἐννεαμηνίων γραμματίων μέ-
χρι τῆς 4ης Ἰουλίου 1890, προ-
καταβληθεὶς 5.740

Ἐ ν ὄ λ ῳ δραχμαὶ 101.406

Τὸ ποσὸν τοῦτο ἐδανείσθημεν ἀπὸ τὴν
Τράπεζαν καὶ ἐξωφλήσαμεν τὸν Κα-
ραπάνον, ἀντὶ δὲ τοῦ ποσοῦ τούτου
εἰσηγάγομεν εἰς αὐτὴν 281 γραμμα-
τια τῶν ἀγοραστῶν Βουργαρελίου τρι-
τεγγυημένα καὶ ἀντιπροσωπεύοντα
δραχ. 98.587

Εἰς μετρητὰ » 575

Εἰς Καραπάνον ἀπ' εὐθείας διὰ
παραχωρήσεως δέκα ὀφειλε-
τῶν πρὸς εἰσπραξίν ὑπ' αὐτοῦ,
μὴ δοσάντων γραμμάτια εἰς
τὴν Τράπεζαν » 2.244

Ἐ ν ὄ λ ῳ δραχμαὶ 101.406

Ἰ σ ο λ ο γ ι σ μ ὸ ς

Ἐδανείσθημεν ὡς ἀνωτέρω δραχμὰς 101.406

Καὶ οὕτω μετεγράφη τὸ Βουργαρέλιον ἐπ' ὀνόματι τῶν ἀγοραστῶν αὐτοῦ, ὑποθηκευθὲν δὲ ἅμα εἰς τὴν Τράπεζαν διὰ τὸ ἐν λόγῳ δάνειον, ὡς καὶ οἱ τετρακόσιοι περίπου τίτλοι του.

Σ η μ.: Διὰ τὰς ἄνω ἐν περιλήψει φαινομένας ἐργασίας μας, μᾶς ὀφείλει ἡ Κοινότης Βουργαρελίου κατὰ τὰ πληρεξούσιά μας δραχμὰς 5.507, ὡς ποσοστὰ εἰσπράξεως, διὰ τὰ ὁποῖα μετὰ τὴν ἀποπληρωμὴν τοῦ πρὸς τὴν Τράπεζαν χρέους, ἐὰν εὐαρεστηθῇ αὕτη ἃς δώσῃ τὴν νομὴν τῶν Βοσκῶν δι' ἐν ἔτος.

Ἡμεῖς δὲ διὰ τὰς ἄνω δυσχερεστάτας ὑπηρεσίας εἰργάσθημεν, ὡς γνωστὸν τοῖς πᾶσι, μετὰ θερμοῦ πατριωτικοῦ ζήλου, εὐλικρινείας καὶ αὐταπαρνήσεως, ἡ δὲ Κοινότης ἃς πράξῃ ὅ,τι βούλεται.

Ἐκεῖνο ὅμως ὅπερ συνιστῶμεν στενῶς εἰς τὴν Κοινότητα εἶναι νὰ πληρώνῃ τακτικῶς τὰ χρεώλυτρα τοῦ γραμματίου του ἕκαστος, διὰ νὰ μὴν βρωμίσωμεν εἰς τὰς φυλακὰς τῆς Τραπεζίης.

Βουργαρέλι 24 Νοεμβρίου 1889

Ὁ πληρεξούσιος Βουργαρελίου

Γ. Οἰκονομίδης

13. Τὸ ἀνωτέρω ἀντίγραφο τῆς λογοδοσίας ἐξήχθη ἐκ τοῦ ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς πληρεξουσιότητος κειμένου της. Τὰ δὲ τρία πρωτότυπά της ἔχουν δοθῇ ἕκτοτε τὸ μὲν εἰς τὸν πληρεξούσιον Ἰωάννην Κοντοδήμαν καὶ πολιτικὸν φίλον τοῦ Κ. Καραπάνου, τὸ δὲ εἰς τὸν συμπληρεξούσιον Κώσταν Κοτσαρίδαν καὶ πολιτικὸν φίλον μου, καὶ τὸ τρίτον εἰς τὸν εἰδικὸν πάρεδρον τῆς κώμης Χρῆστον Τενέζον, πρὸς γνῶσιν τοῦ κοινοῦ. Ἐκτοτε δὲ ἔπαυσα τὴν ἐνεργόν μου ἐπέμβασιν εἰς τὸ ζήτημα, πολλῶ δὲ μᾶλλον τὴν ἀνάμιξίν μου εἰς τὴν διαχείρισιν, πρὸς ἐκφοβισμόν καὶ χειραφέτησιν τῶν ὑποχρέων, χωρὶς ἔμως νὰ ἀποσύρω ποτὲ τὸ βλέμμα μου ἐκ τῆς πορείας τοῦ ζητήματος πειθαναγκάζων τοὺς ὀφειλέτας ἐκ τοῦ ἀφανοῦς πρὸς ἀνανέωσιν τῶν γραμματίων των ἕκαστοτε καὶ ὑποβοηθῶν τὴν Τράπεζαν εἰς τὰς ἐνοικιάσεις τῶν κοινοτικῶν προσόδων, αἵτινες ἐξ ἴσου ἐμερίζοντο ἐτησίως ὑπὲρ τῶν

γραμματίων καὶ οὕτως ἐξηκολούθη ἡ ἐξυπηρέτησις τοῦ δανείου μέχρι τοῦ ἔτους 1898.

14. Γενόμενος δὲ τότε δήμαρχος Θεοδωρίας ὁ Δημήτριος Κοτσαρίδης ἐξέλεξεν ἐν Βουργαρελίῳ Κοινοτικὸν Συμβούλιον, κατὰ τὸν ΑΡΠ΄ Νόμον, καθ' ὃν ὑπέκειντο αἱ πράξεις τοῦ Κοινοτικοῦ Συμβουλίου εἰς τὴν ἔγκρισιν τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, ὅπερ ἤρξατο νὰ ἀναμιγνύεται εἰς τὸ ζήτημα, κατὰ τὴν ὑφισταμένην ρύθμισίν του, ἣν ἀνάμιξιν ἠνέχθη καὶ ἡ Κοινότης, χωρὶς ὅμως νὰ διανοηθῇ ποτὲ νὰ ἄρῃ καὶ τὴν πληρεξουσιότητα ἀπὸ ἐμέ, τοῦθ' ὅπερ ὑπερεπόθουν. Τὴν αὐτὴν πορείαν ἠκολούθησαν καὶ τὰ Κοινοτικά Συμβούλια καὶ ἐπὶ τῆς Δημαρχίας τοῦ Β. Ἀναγνώστου ἀπὸ 1901-1912.

15. Ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ ἐξυπηρέτησις τοῦ δανείου, ἔνεκα τῆς ἀνεχείας, στρεψοδικίας καὶ ὑστεροβουλίας τῶν ὀφειλετῶν τῶν γραμματίων, ἀρξαμένη ἀπὸ τοῦ 1892 ἐδυσχεραίνεται ὁσημέραι ἡ ἐξυπηρέτησις αὕτη, ἀμελούντων ἀπάντων, δι' ὃ ἐδυσφόρουν λίαν καὶ ἤλεγχον ἐπὶ ματαίῳ, διότι, ὡς ἐρρέθη, τὸ βλέμμα εἶχον πάντοτε ἐκεῖ ἐστραμμένον, ὡς ἡ μητέρα ἡ παραδοῦσα τὸ τέκνον τῆς εἰς παραμάναν ἔχει πάντοτε τὸν νοῦν τῆς ἐκεῖ, ἐκ φυσικῆς ἀδυναμίας. Δὲν ἔλειπον δὲ ἀπὸ τοῦ νὰ ὑποκινῶ καὶ συντρέχω πάντοτε τὰ Κοινοτικά Συμβούλια ἀνεξαρτήτως πολιτικῆς ἀποχρώσεως, νὰ παρακινῶ δὲ τοὺς ὀφειλέτας πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεών των. Ἐν τούτοις, ἡ ἐξυπηρέτησις τοῦ δανείου ὁλονέν ἐδυσχεραίνεται καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1903 ἔφθασεν εἰς τὸ ἀδιέξοδον.

16. Ὅτε ὁ Διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀρτῇ ὑποκαταστήματος τῆς Τραπεζίης ἀπηρύθυνε πρὸς τὸ Κοινοτικὸν Συμβούλιον ἔντονον καὶ ὀριμὸν ἔγγραφον παριστῶν τὴν κατάστασιν, καλῶν αὐτὸ ὅπως ἐν τὸς μηνὸς κατέλθῃ εἰς Ἀρταν καὶ ἐπαναφέρῃ τὸ δάνειον εἰς τὴν τροχίαν του, ἄλλως ἤθελε διαμαρτυρήσει τὸ δανειστικὸν καὶ ἐκθέσει τὸ ὑπέγγυον χωρίον εἰς δημοπρασίαν. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἀφ' οὗ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐβασάνισε τὸ συμβούλιον ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ κοινοῦ, ἀπεφάσισε νὰ τὸ ἀνακοινώσῃ εἰς ἐμὲ διὰ τοῦ Προέδρου του Δ. Στούμπα καὶ συμβούλου Εὐθ. Στύλιου, οἵτινες καὶ μὲ παρεκάλουν νὰ κατέλθω εἰς Ἀρταν δι' ἐξόδων των καὶ ἀποσοθήσω, εἰ δυνατόν, τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, ἐγὼ δὲ τοῖς παρετήρησα πικρῶς ὅτι ἔδει ἐνωρίτερον νὰ κατέλθωσιν αὐτοὶ καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ κατέλθω καὶ γώ. Ἐν τούτοις ἀπεφασίσσαμεν νὰ κατέλθωμεν ἅπαντες τὴν μεθεπομένην. Ἀλλ' ὅτε ἐξεκίνησα μοὶ πα-

ρουσιάσθη καθ' ὁδὸν ὁ ρηθείς Πρόεδρος καὶ μοι εἶπεν ὅτι αὐτοὶ ἀδυνατοῦν νὰ κατέλθουν ἐκ φόβου ἰδιωτικῶν των ληξιπροθέσμων γραμματίων, ὅ,τι δὲ πράξης καλῶς πεπραγμένα καὶ ὅτι θὰ σοῦ στείλωμεν καὶ τὰ ἔξοδά σου, λάβε καὶ 7 δραχμὰς διὰ κανένα καφεὶ εἰς τὸν δρόμον. Ἐγανάκτησα σφόδρα δι' ὅλα ταῦτα, ἀλλ' ὠκτεiron καὶ ἀνεχώρησα. Ὅχι μόνον ἔξοδα δὲν μοι ἀπέστειλάν, ἀλλ' οὐδ' ἀπάντησίν των ἔλαβον, καίτοι ἐκάλουν αὐτοὺς νὰ κατέλθωσι, ὡς πολὺ σοβαρὸν τὸ πρᾶγμα, ἐξ οὗ ἀπελπισθεὶς ἐκ τῆς συνδρομῆς των ἐπεχείρησα μόνος.

17. Μετὰ δὲ τὰς πρώτας ὀριμυτάτας συζητήσεις μας μετὰ τοῦ ἐν Ἀρτῇ Διευθυντοῦ τοῦ Ὑποκαταστήματος, ἐπιρρίπτοντος αὐτοῦ μὲν εἰς τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν τὴν κατάστασιν τοῦ δανείου, ἡμῶν δὲ εἰς τὴν μὴ ἐκτέλεσιν ὑπ' αὐτοῦ τῶν πιστικῶν ὅρων τοῦ Δανειστικοῦ, ἀναγράφοντος πρῶτον καταδίωξιν ὑπὸ τῆς Τραπεζῆς τῶν καθυστερούντων ὀφειλετῶν, δεύτερον ἐξάντλησιν τῶν μέσων ἐνοικιάσεως ὑπ' αὐτῆς τῶν ὑπεγγύων κοινοτικῶν προσόδων, καὶ τελευταῖον, διαμαρτυρίαν ἐκπτώσεως τοῦ δανείου, κατελήξαμεν εἰς τὸ νὰ ζητήσω ἀπὸ τὴν Γενικὴν Διεύθυνσιν τῆς Ἐθνικῆς τῶρα Τραπεζῆς δι' ὑπομνήματός μου τὴν σύντομον καὶ δραστήριον ἐφαρμογὴν τῶν ἀνωτέρω ὅρων τοῦ Δανειστικοῦ συλλήβδην, ὅπερ καὶ ἔπραξα. Ἡ ἀπάντησις ἐκεῖθεν ἦτο νὰ σταματήσῃ πᾶσα ἐνέργεια διαμαρτυρίας τοῦ Δανειστικοῦ καὶ ἐφαρμοσθῶσιν οἱ ὅροι αὐτοῦ συντόμως καὶ ἀποτελεσματικῶς. Ὅτε, τὸ Ὑποκατάστημα ἐπελήφθη τῆς ἐκτελέσεως τῆς διαταγῆς του, ἀλλ' ἠξίωσε νὰ παραμείνω καὶ γὼ ἐν Ἀρτῇ μέχρις ἐπαρκοῦς ἐνοικιάσεως τῶν ὑπεγγύων κοινοτικῶν Βοσκῶν καὶ Δασῶν Βουργαρελίου. Μάτην δὲ ἔγραφον πρὸς τὸ κοινοτικὸν συμβούλιον καὶ τοὺς προλεταρίους Βουργαρελίου νὰ μὲ ἀντικαταστήσωσι ἐν Ἀρτῇ πρὸς τὸν σκοπὸν. Ἀλλ' οὗτοι, δυστυχῶς, μόνον ἐν καιρῷ ἐκλογῶν ἐνεθυμοῦντο τὸ ζήτημα πρὸς δημοκοπικοὺς σκοποὺς, διαστρέφοντες τὰ πράγματα ἀλλ' οὐδέποτε ἄλλοτε. Δι' ὃ ἠναγκάσθην νὰ παραμείνω ἐπὶ 45 ἡμέρας ἐν Ἀρτῇ ἐπεξηγῶν τὰς διακηρύξεις ἐνοικιάσεως βοσκῶν, δασῶν καὶ ἀνθρακοποιίας τοῦ Ὑποκαταστήματος, γράφων γὰρ παροτρύνων ἀρμοδίως ἐκ διαφόρων μερῶν καὶ ἐρευνῶν, εἰς τὰ Συμβολαιογραφεῖα ὅποσον ἔφθασεν εἰς ἄλλα προενοικιασθέντα δάση ἢ ἐνοικιάσις τῆς ξυλείας διαφόρων διαστάσεων, ὡς καὶ ὅποσα κατ' ὁκᾶν ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἢ ἀνθρακοποιία καὶ ἐν γένει συντρέχων τὸ Ὑποκατάστημα πρὸς συμφερω-

τέραν ἐνοικίᾳσιν καὶ κατευόδωσιν τοῦ σκοποῦ.

18. Οὕτως, ἐπετεύχθη ἡ πενταετής ἐνοικίᾳσις τῶν βοσκῶν ὑπὸ Ν. Κατσαούνη διὰ προκαταβολῆς 25 χιλιάδων δραχμῶν διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 57 τῆς 19ης Δεκεμβρίου τοῦ 1903 ἐνοικιαστηρίου, ὡς καὶ ἡ διετής ἐνοικίᾳσις τῆς ξυλείας ὑπὸ Ἰ. Κοτρώνη, ἀρχιυλοτόμου, διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 60 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἔτους ἐνοικιαστηρίου (ἐθλίβην διὰ τὴν οὕτως ἐπιβληθεῖσαν θυσίαν τοῦ δάσους τούτου, κατεπικράθην δὲ ὅταν μετὰ διετίαν ὑλοτομήθῃ, ὅποτε ὁ ἐνοικιαστής ὑλοτόμος, εὐρὼν συμφερώτερα δάση ἤθελεν νὰ ἀποφύγῃ τὴν ὑλοτομίαν του, ἀλλ' ἀντέστη τὸ κοινοτικὸν συμβούλιον, παρὰ τὰς διαμαρτυρίας μου), μὲ τιμὴν κατὰ τὰς διαφόρους διαστάσεις τῆς, ἀνωτέραν πάσης ἄλλης προενοικιασθείσης ξυλείας ἐν τῷ Νομῷ καὶ μὲ τὴν ἰδιαιτέραν συμφωνίαν ὅτι ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς ἐνοικιάσεως ἂν παρουσιασθῇ τις πλειοδότης ἢ εἰς τὰς βοσκὰς ἢ εἰς τὴν ξυλείαν νὰ κατέρχωνται οἱ ἐνοικιασταὶ οὗτοι ἐκ νέου εἰς τὴν ἐπαναφορὰν συναγωνισμῶν. Δὲν ἐνέκρινεν ὅμως τὸ Ὑποκατάστημα τὴν προσφορὰν τοῦ Χ. Κατσίκα εἰς 65 λεπτὰ εἰς τὰς ἑκατὸν ὀκτάδας ἀνθράκων, οὐδὲ ἐνοικίασεν τὴν ἀνθρακοποιίαν πεισθὲν εἰς τὰς παραστάσεις μας ὅτι εἶχε ἐνοικιασθῇ αὕτη εἰς ἄλλα δάση πρὸς 75 λεπτὰ ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν καὶ εἰς τὰς συστάσεις μας ὅτι θὰ ἐνοικιασθῇ αὕτη βραδύτερον μὲ συμφερωτέραν προσφορὰν ὡς καὶ ἐγένετο μετὰ διετίαν.

19. Ἄλλ' οἱ ἐν Βουργαρελίῳ ἀντίζηλοί μου καίτοι κατενόουν τὴν σημασίαν καὶ ταύτης τῆς ὑπηρεσίας μου καὶ ἀπεδέχοντο ταύτην, ἀλλὰ διὰ νὰ μειωθῇ ἡ ἐκ τούτου ἀγαθὴ πρὸς ἐμέ ἐντύπωσις τοῦ κοινοῦ, διέσπειραν πρὸς τοῦτο ὅσα πάντοτε ἡ κακοήθειά των κατειργάζετο ἐναντίον μου καὶ ἐδηλητηρίασαν τοσοῦτον τὴν κοινὴν γνώμην, ἰδίως διὰ τοῦ ὅτι εἶχον δῆθεν ἐτοίμους ἐνοικιαστὰς μὲ διπλασίας τιμὰς τῶν ἀνωτέρω, ὥστε τὴν ἐπομένην τῆς ἐξ Ἀρτῆς ἀφίξεώς μου, ἡμέραν Κυριακὴν, ἐθορυβοποιήθη ἐπὶ τοσοῦτον ἡ συνεδριάζουσα ἐν ἀγνοίᾳ μου Κοινότης, ὥστε ἐδέησε νὰ λάβῃ μέτρα ἢ Ἀστυνομία προνοητικῶς ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ οἴκου μου καὶ ἐμοῦ, ὡς ἐκ τῶν ὑστέρων ἔμαθον.

Πληροφορηθεὶς ὅμως ἐγκαίρως τὰ διακωμωδιζόμενα ἐν τῇ κοινοτικῇ ταύτῃ συνεδριάσει, ἔσπευσα καὶ ἔλαβον μέρος ἐν αὐτῇ. Ὅτε, ἐκθέσας τὰ πράγματα ὡς εἶχον καὶ ἀποδείξας αὐτοὺς μὲν δημιουργοὺς τῆς καταστάσεως, ἑμαυτὸν δὲ ὡς σώσαντα κατὰ μίαν ἔτι φορὰν τὴν ὑπόθεσιν καὶ δὴ ὅτι ἀνοικτὴν ἐκράτησα τὴν

δημοπρασίαν ἐπὶ τρίμηνον, ἂν τυχὸν ἤθελε φανῇ ἀνωτέρα προσφορά διὰ τὰς κλεισθείσας ἐνοικιάσεις.

Τοῦτο δὲ κατεκεραύνωσε τοὺς συκοφάντας καὶ δημοκόπους, οἵτινες κατησχημένοι ἀπεχώρουν τῆς συνελεύσεως ἐντεῦθεν, καὶ ἐκεῖθεν, ὅτε καὶ τὸ κοινὸν πεισθὲν ἐφυσύχασε μὲν, ἀλλὰ δὲν εἶχε τὴν τόλμην νὰ τοὺς ἐλέγξῃ διὰ τὰς ραδιουργίας των, οὐδὲ τὴν δύναμιν νὰ μὴ ξαναπιστεύῃ τοὺς τοιούτους.

Χαρακτηριστικὸν δὲ τῆς ἀδυναμίας τοῦ κοινοῦ εἶναι τὸ ἐπακολουθήσαν τότε ἐπεισόδιον, τὸ ἐξῆς: "Ὅτε ἀνεχώρουν ἐκ τῆς ἐν λόγῳ συνεδριάσεως διαλυθείσης, μὲ παρηκολούθησεν γέρων τις, ἀγαθὸς γεωργοκτηματίας, Κώστας Κολοκύθας ὀνόματι, καὶ δράξας μου τὴν χεῖρα μοὶ εἶπε: «Βάστα παλληκάρι. Τράβα ἐμὰς καὶ μὴν ἀκοῦς κανένα». Συνεκινήθη καὶ τῷ ἀπῆντησα, γνωρίζω τὸ αἶσθημα τοῦ κοινοῦ, ἀλλ' ἂν εἶχεν ὅμοιον καὶ τὸ θάρρος, πολὺ ἐνωρίτερον θὰ ἀπηλλάσσετο τοῦ ζυγοῦ.

20. Οὕτω δὲ μετὰ τὰς ἐπὶ τρίμηνον ὀριστικὰς ἀποκαταστάσας ἐνοικιάσεις ταύτας, ὡς καὶ τὴν ἐναρξίν τῆς καταδιώξεως τῶν καθυστερούντων ὀφειλετῶν ἐπανῆλθε τὸ δάνειον εἰς τὴν τροχίαν του καὶ ἐξυπηρετεῖτο δεόντως.

21. Μετὰ δύο δὲ ἔτη ἀνεκινήθη ἡ ἐνοικίασις τῆς πρώτης ἐνταῦθα ἀνθρακοποιίας κάπως λαθροχειρικῶς ὑπὸ τοῦ κοινοτικοῦ συμβουλίου ἐν Ἀρτῇ, ὅτε πληροφορηθὲν τὸ κοινὸν ὅτι ἐσκόπουν νὰ κλείσουν τὴν ἐνοικίασιν πρὸς 45 λεπτὰ τὰς 100 ὀκάδας, ἐν ᾧ δὲν εἶχομεν δεχθῇ 65% πρὸς διετίαν, κτυπᾷ ὁ κώδων τοῦ Ναοῦ πρὸς ἑκτακτον συνέλευσιν τῆς Κοινότητος, ἣτις ἀπεφάσισε νὰ κατέλθῃ τὴν ἐπαύριον πρὸς τοῦτο εἰς Ἀρταν. Μὴ εὐκολυνομένου ἐμοῦ, πρὸς τοῦτο μὲ ἐξελιπάρη ἅπαντα ἡ Κοινότης, ὡς μετανοοῦσα διὰ τὰς πικρίας, δι' ὧν μὲ ἐπότιζεν εἰς ἐκάστην μου ἐπιτυχίαν εἰς τὸ ζήτημα, τότε δὲ μοὶ εἶπεν ὁ Δημήτριος Ι. Παπαδόπουλος: «Σήκω καὶ κατέβα εἰς Ἀρταν καὶ σῶσε τὸ χωριὸ καὶ μὴν ἀκοῦς τί τσαμπουνᾶμε κάποτε ἡμεῖς ἀπὸ φθόνον». ἐγέλασα καὶ εἶπα χαρακτηριστικώτατον.

22. Τὴν ἐπομένην κατῆλθον εἰς Ἀρταν, ἀνέλαβον τὴν ὑποβολήθεισιν τοῦ Ὑποκαταστήματος καὶ ἐν τῇ δημοπρατικῇ ταύτῃ ἐνοικιάσει. Κατ' εὐτυχίαν δὲ τῆς Κοινότητος ἐπετεύχθη ἡ ἐνοικίασις πρὸς 100 λεπτὰ τὰς ἑκατὸν ὀκάδας ἀνθρώκων, περὶ τὰ δύο ἑκατομμύρια ὀκάδων καὶ συνετάχθη τὸ ὑπ' ἀριθ. 833 Ἐνοικιαστήριον τῇ 23ῃ Μαρτίου τοῦ 1905. Μετὰ δὲ τὴν ἐνέργειαν καὶ

τῆς ἀνθρακοποιίας ταύτης καὶ λοιπῶν ὡς ἀνωτέρω προσόδων, κατῆλθε τὸ χρέος τοῦ δανείου εἰς 32 χιλιάδας δραχμὰς.

23. Διὰ τὴν μὴ μείνῃ ὅμως καὶ ἡ ἐργασία αὕτη ἀσυκοφάντητος, διεσπάρη καὶ ἐπιστεύθη εἰς τὸ κοινὸν ὅτι ἔλαβον ἐν τῷ μεταξὺ καὶ τὰ ἐκ τῆς πληρεξουσιότητός μου ποσοστὰ περὶ τὰς 6-7 χιλιάδας δραχμὰς χωρὶς τὴν ἀποδεικνύουν πότε τὰ ἔλαβον, πόθεν καὶ πῶς, ἀλλ' ἀνεξελέγκτως ἐπιστεύθη ὅτι τὰ ἔλαβον. Τοῦτο μὲ ἠνάγκαζε τὴν ἐγείρω ἀγωγὴν κατὰ τοῦ τῶρα κοινοτικοῦ συμβουλίου, οὐχὶ διὰ τὴν εἰσπράξω τὸ ποσὸν τοῦτο, ἐμμένοντος εἰς τὰ ἐκτεθέντά μοι πρὸς τοῦτο, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀποδείξω ὅτι δὲν τὰ ἔχω λάβει, ὡς διετείνοντο.

Καὶ ὄντως, ἐπὶ Δικαστηρίου τὸ κοινοτικὸν συμβούλιον δὲν ἰσχυρίσθη ἐξόφλησιν τῆς ἀπαιτήσεως, ἀλλ' ὅτι ἔδει τὴν ἐγείρω τὴν ἀγωγὴν κατὰ τῶν ὀφειλετῶν ἀγοραστῶν Βουργαρελίου καὶ οὐχὶ κατ' αὐτοῦ, τὸ δὲ δικαστήριον ἀπεφάνθη τὴν πληρώσῃ τὸ συμβούλιον τὰ ἀνάλογα ποσοστὰ μέχρι τῆς ἐνεργείας τοῦ δανείου, διὰ δὲ τὰ μετὰ τὸ δάνειον τὴν ἐγερθῇ ἀγωγὴν κατὰ τῶν ὀφειλετῶν τῶν γραμματίων τοῦ δανείου, τοῦτέστι τὴν διατυπωθῇ ἄλλως ἢ ἀγωγὴν, ἀλλ' οὔτε τὰ ἐπιδικασθέντα κατὰ τὴν ἀπόφασιν ἐζήτησα τὴν εἰσπράξω ποτέ, οὔτε ἄλλην ἀγωγὴν ἐκοινοποίησα, καθ' ὅσον ἐκείνον ὅπερ ἐπεδίωκον τὴν ἀποδείξω, ἀπεδείχθη δικαστικῶς, ὅτι δηλαδὴ δὲν τὰ εἶχον λάβει ὡς κακῶς τινὲς ἰσχυρίζοντο συκοφαντικῶς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

1. Πλὴν τοῦ φεουδαρχικοῦ τούτου ζυγοῦ, ὃν ὑφίστατο ἡ κώμη Βουργαρελίου καὶ δι' ὃν ἠγωνίσθη, ὡς εἴρηται, τὴν ἀποτινάξῃ, παρενετέθη αὐτῇ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1881, καὶ νεόπλασμα τι τοιαύτης περιήπου φύσεως, ὅπερ ὡσαύτως καὶ ταυτοχρόνως κατεδίωκεν ἡ Κοινότης Βουργαρελίου, τῇ ὁποίᾳ πολλὰ πράγματα παρέσχε καὶ παράσχει εἰσέτι.

2. Τοῦτο ἦτο ὁμὰς τις σκηνιτῶν Βλαχοποιμένων, καλουμένων Πλευραίων, Τσωραίων, Σοφαίων καὶ Κουκαίων, οἵτινες ἐπωφελοῦμενοι τῆς ἐπ' ἐνοικιάσεως παραθερίσεώς των καὶ παραγνωρίσαντες τὴν ἐκ τῆς Μεταπολιτεύσεως τότε ἐλευθερίαν, ἐγκαθιδρύθησαν ἄνωθεν τοῦ Βουργαρελίου, ἐπιδιώκοντες ἐγκατάστασιν, ἰσχυριζόμενοι κατοχικὰ δικαιώματα ἀπορρέοντα δῆθεν ἐξ ἐνοικιά-

σεων ἐπὶ Τουρκοκρατίας τῶν ἐαροθερινῶν βοσκῶν Βουργαρελίου, οὐδὲ ἐπλήρωσαν τι διὰ τὴν ἀγοραπωλησίαν ταύτην.

3. Τὴν αὐθαιρεσίαν ταύτην δὲν ἀνεγνώρισα ποτέ, ἀπεναντίας δὲ κατεδίωξα πάντοτε τὸ ἐφ' ἡμῖν Διοικητικῶς καὶ Δικαστικῶς, ἐφ' ὅσον ἀνήγετο τοῦτο εἰς τὰ καθήκοντά μου, εἴτε ὡς ἄτομον, εἴτε ὡς ἀστυνομεῦν Δήμαρχος, εἴτε ὡς πληρεξούσιος Βουργαρελίου, οὐ μόνον πρὸς τοῦτο ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἐπεκτάσεις των ἐν τῷ δάσει, ἔνεκεν ἀγορᾶς ὑπ' αὐτῶν ἀγρῶν παρ' ἰδιωτῶν κατοίκων Βουργαρελίου ἀντέπραπτον, ὡς καὶ τὰς ἀγοραπωλησίας ἀγρῶν ἀκαλλιεργήτων ἀπὸ ὑπερτριακονταετίαν ὑπὸ τῶν ὑποτιθεμένων ἰδιοκτητῶν αὐτῶν ἀνεγνώριζον ποτέ καὶ σὺν ἐμοὶ καὶ τὸ πλεῖστον τῶν κατοίκων Βουργαρελίου.

4. Δυστυχῶς, ἐπὶ τῆς διοικήσεως τῶν κοινῶν Βουργαρελίου ὑπὸ τῶν κοινοτικῶν συμβουλίων ἐπὶ τῶν Δημαρχιῶν Κοτσαρίδα καὶ Ἀναγνώστου, οὐ μόνον δὲν κατεδιώχθησαν οἱ βλαχοποιμένες οὗτοι, ἀλλὰ καὶ ἠννοήθησαν αἱ διακατοχικαὶ των αὐτῶν πράξεις ἐπεκταθεῖσαι καταχρηστικῶς καὶ παρανόμως.

5. Ἀλλὰ τὸ τελευταῖον κοινοτικὸν συμβούλιον 1914-1919, ἐκλειψασὼν τῶν Δημαρχιῶν, ἐπεχείρησεν ἀξιεπαίνως κατὰ τῶν Βλαχοποιμένων τούτων συστηματικὴν καταδίωξιν, ὑποβοηθούμενον μεγάλως καὶ ὑφ' ἡμῶν διὰ παραστάσεών μου ἐπὶ Δικαστηρίοις, τοὺς ἔχει ταπεινώσει σφόδρα διὰ διοικητικῶν καὶ δικαστικῶν μέτρων, ἅτινα καλῶς καὶ ἐπιμελῶς ἐφαρμοζόμενα καὶ ἐν τῷ μέλλοντι ὡς μέχρι τοῦδε, καὶ δὴ μετὰ τὴν ἄρσιν τοῦ δικαιοστασίου, θέλει λήξει ἡ ἱστορία καὶ τοῦ νεοπλάσματος τούτου αἰσίως καὶ ὑπὲρ τῆς κοινότητος, καίτοι δυστυχῶς, τινὲς τῶν καλυτέρων Βουργαρελιωτῶν ἐκ τοῦ φανεροῦ ὑπερασπίζουσιν τοὺς ρηθέντας Βλαχοποιμένας, καὶ τινες ὅμοιοι ἐνόχως ἀδιαφοροῦσι πρὸς τοῦτο.

6. Σχετικὸν τοῦ ζητήματος τῶν Βλαχοποιμένων ὑπῆρξε καὶ ἡ αὐθαιρεσία τοῦ Δημοσίου πρὸς σφετερισμὸν τοῦ κοινοτικοῦ δάσους Βουργαρελίου, διὰ τὸ ὁποῖον καίτοι εἶχον κατορθώσει κατὰ τὸ ἔτος 1887 νὰ ἐκδοθῇ διαταγὴ τοῦ Ὑπουργείου πρὸς τὴν ἐν Ἀρτῇ Ἐφορίαν, ὥστε νὰ χορηγῶνται ἄδειαὶ ὡς εἰς κοινοτικὸν μετ' ἐπιφυλάξεως τινὸς τοῦ Δημοσίου, ἐν τούτοις κατὰ τὸ ἔτος 1901 ἀνῆρέθη κακῶς ἡ διαταγὴ τοῦ Ὑπουργείου καὶ ἐθεωρήθη ὡς Δημόσιον.

7. Βλέπων, ὅθεν, μετὰ λύπης τὴν μεγάλην βλάβην τῆς Κοινότητος ἐκ τούτου καὶ γινώσκων ὅτι ἐν τοῖς ὑπεγγύοις τῇ Τράπέ

ζη τίτλοις εὑρίσκετο καὶ ὁ περὶ τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ δάσους, μετέβην εἰς Ἀθήνας ἔνθα συντάξας αἵτησιν θεραπείας, ἐκοινοποίησα αὐτὴν πρὸς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν, ἀποκαθιστῶν ὑπόχρεον τὸ Δημόσιον εἰς ἀποζημίωσιν τῆς Κοινότητος ἀνὰ χιλίας δραχμὰς καθ' ἡμέραν, ἐφ' ὅσον ἤρνεϊτο τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ δάσους τούτου. Ἐνεκα δὲ τούτου, ἀπέστειλε τὸ Ὑπουργεῖον ὑπ' ἄλληλόν του γινώσκοντα τὴν τουρκικὴν πρὸς τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν καὶ ἔλαβεν ἀντίγραφον τοῦ ἐν λόγῳ τίτλου πρὸς ἔρευναν τῆς γνησιότητος τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει διὰ τοῦ ἐκεῖ πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος, ὅτε καὶ ἐδέησε νὰ ἐκδοθῇ δευτέρα διαταγὴ ἀναγνωρίσεως, ἣτις καὶ ἐφαρμόζεται ἔκτοτε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

1. Ἐπανερχόμενοι εἰς τὴν ἐνέργειαν περὶ τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ δανείου Τραπεζῆς-Βουργαρελίου, ἐπεξηγοῦμεν ὅτι ἡ μείωσις τῶν ὑπεγγύων τούτων προσόδων τῆς Κοινότητος, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τῆς δαπάνης τῆς καταδιώξεως τῶν ἀνωτέρω Βλαχοποιμένων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐκ τῆς δαπάνης ἐπὶ διαφόρων κοινοτικῶν ἔργων, ὡς τῆς κατασκευῆς τῆς πλατείας «Λέσμπειν», τῆς ἐπεκτάσεως τοῦ κεντρικοῦ Ναοῦ καὶ τῆς ἀγορᾶς ἰδιωτικῶν ἀγρῶν ἐν τοῖς βοσκοτόποις διὰ τὸν φόβον τῆς ἀγορᾶς τούτων ὑπὸ τῶν Βλαχοποιμένων. Ἐξ ἄλλου δὲ ἡ παρατηρουμένη πρὸ πολλοῦ καθυστέρησις ἀνανεώσεως πολλῶν γραμματίων τοῦ δανείου καὶ ἰδίᾳ τῶν ἀντιπροσωπευόντων τὰ μεγαλύτερα ποσά, συνεπέφερεν τὴν γενικὴν καθυστέρησιν ἀνανεώσεως, ἐξαρτώντων τῶν ὀφειλετῶν σιωπηρῶς τὴν ἐξόφλησιν τοῦ δανείου ἐκ μόνων τῶν κοινοτικῶν ὑπεγγύων προσόδων. Οὕτω δὲ ἡ ἐξυπηρέτησις τοῦ ὑπολοίπου δανείου ἐδυσχεραίνετο σφόδρα.

2. Σημειωτέον ὅτι εἰς τὸ ἀνωτέρω, καλῆς θελήσεως καὶ δράσεως κοινοτικὸν συμβούλιον, τὸ ἐκλεγέν κατὰ τὸν ΔΝΖ' Νόμον, παρέδωκα ἅπαν τὸ ἀρχεῖον τῆς πληρεξουσίου συγκαείμενον ἐκ τῶν ἐξῆς:

α) Συμβόλαιον ἀγοραπωλησίας Βουργαρελίου, ὑπ' ἀριθ. 2701.

β) Κτηματολόγιον Βουργαρελίου τῆς 14ης Μαΐου 1885, περιέχον 297 κτηματικούς πίνακας, ὡς καὶ τὴν ἀξίαν τῶν κτημάτων, ἐφ' ὧν ἐστηρίχθη τὸ χρέος ἐκάστου διὰ τὴν ἐξαγορὰν Βουργαρελίου.

- γ) Καθημερινὸν βιβλίον, περιέχον πράξεις ὑπ' ἀριθ. 1 ἕως 496, ἐμφαίνον τὰς εἰσπράξεις καὶ τὴν λογοδοσίαν τῆς πληρεξουσίου τῆς ἐισαγωγῆς τοῦ χρέους κατὰ γραμματία εἰς τὴν Τράπεζαν.
 - δ) Καθολικὸν βιβλίον περιέχον 308 Μερίδας καὶ μιᾶς τοῦ Βουνου (βοσκῶν), ὑπ' ἀριθ. 300.
 - ε) Βιβλίον πράξεων πληρεξουσίων ὑπ' ἀριθ. 1 ἕως 16.
 - στ) Βιβλίον ἐξόδων ἐκ τῆς ἀγορᾶς Βουργαρελίου μέχρι τῆς εἰσαγωγῆς γραμματίων εἰς Τράπεζαν.
 - ζ) Βιβλίον διπλοτύπων εἰσπράξεως, ὑπ' ἀριθ. 1 ἕως 243.
 - η) Καταλόγου χρέους ἐξ ἐκτιμήσεως τῶν κτημάτων ἐκάστου.
 - θ) Τεσσάρων ἀντιγράφων πληρεξουσίου εἰς Γ. Οἰκονομίδην.
 - ι) Ἀντίγραφον τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2596 δανειστικοῦ Τραπεζῆς Βουργαρελίου.
 - ια) Ἀντίγραφον τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2597 ἐκχωρητηρίου πρὸς Κωνστ. Καραπάνον.
 - ιβ) Δύο καταλόγων πιστώσεως χρέους καὶ γραμματίων εἰς Τράπεζαν.
 - ιγ) Τοῦ ὑπ' ἀριθ. 12738 πωλητηρίου δικαιωμάτων Ἀβραὰμ Πασσᾶ πρὸς Κωνστ. Καραπάνον, κατὰ τὸ ὑπ' ἀριθ. 2701 πωλητήριον.
 - ιδ) Ἐνὸς καταλόγου διανομῆς χρέους βουνου, τῆς ὑπ' ἀριθ. 300 Μερίδος Καθολικοῦ, πρὸς τοὺς ἀγοραστὰς Βουργαρελίου.
 - ιε) Ἐνὸς φακέλλου ἀλληλογραφίας ἐνοικιάσεως βοσκῶν ἀπὸ τὸ ἔτος 1889.
 - ιστ) Ἐνὸς ὁμοίου ἐνοικιάσεως δασῶν.
 - ιη) Ἐνὸς ἐτέρου ἐμφαίνοντος διαφοροῦς ἐνεργείας ἐξαγορᾶς.
 - ιθ) Ἐνὸς ἐτέρου ἐμφαίνοντος τὰ ἀναπόσβεστα εἰσέτι γραμματία καὶ τὸ ποσὸν αὐτῶν, ἀνερχόμενον εἰς δραχμὰς 36.854 κατὰ τὸ ἔτος 1910, ὡς καὶ προγράμματος ἐνεργείας τοῦ Συμβουλίου τούτου.
3. Τροποποιηθέντος τοῦ Νόμου ΔΝΖ' κατὰ τὸ 1915 καὶ συμπληρωθέντος διὰ τοῦ Νόμου 641, τὰ ἐξ ἀγοραπωλησίας προερχόμενα κτήματα, κοινῶς, ὡς τὸ Βουργαρέλιον, ὑπήγοντο εἰς τὴν πρὸ τοῦ Νόμου ΔΝΖ' διοίκησιν, τοῦτέστι διὰ πληρεξουσισότητων (ἄρθρον 10 τοῦ 641 Νόμου). Τούτου ἕνεκα ἐν κοινῇ συνελεύσει τῆς Κοινότητος διωρίσθησαν καὶ πληρεξούσιοι αὐτοὶ οὗτοι οἱ ἐν ἐνεργείᾳ κοινοτικοὶ σύμβουλοι διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 48 συμβολαίου

τοῦ συμβολαιογραφοῦντος Εἰρηνοδίκου Βουργαρελίου τῆς 7ης Ἰουνίου τοῦ ἔτους 1915, καὶ οὕτως ἐνήργουν οὗτοι καὶ ὡς σύμβουλοι καὶ ὡς πληρεξούσιοι κατὰ τὰς περιστάσεις.

4. Ἐναπολειφθεῖσα λοιπὸν μόνη ἡ πρόσδοσις τῆς μονοετοῦς ἐνοικιάσεως τῶν βοσκῶν διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν καὶ ἐξόφλησιν τοῦ δανείου καὶ ταύτης μειωμένης, δι' ἐκτάκτους ἄλλας κοινοτικὰς δαπάνας, ἔδει ἐπ' ἀπειρον νὰ ἐξακολουθῇ ἡ κατάστασις αὕτη καὶ ἐνδεχόμενον νὰ ἀποβῇ προβληματικὴ ἡ ἐξόφλησις τοῦ ἐν λόγῳ δανείου. Δι' ὃ ἀπεφασίσθη παρὰ τε τῆς Κοινότητος καὶ τῆς πληρεξουσιότητος νὰ ἐπιδιωχθῇ συντόμως ἡ πολυετὴς ἐνοικίασις τῶν βοσκῶν καὶ διὰ προκαταβολῆς τοῦ τιμήματος τῆς ἐνοικιάσεως πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ δανείου καὶ ἄρσιν τῆς ὑπεγγυότητος τοῦ Βουργαρελίου, ἀπελευθερωμένου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

1. Ὁ πολλάκις ἐπιδιωχθεὶς σκοπὸς τῆς πολυετοῦς ἐνοικιάσεως τῶν βοσκῶν διὰ προκαταβολῆς τοῦ ἐνοικιάσματος καὶ ἀποτυχῶν, ἐφάνη εὐνοϊκώτερος καὶ πιθανώτερος κατὰ τὸ ἔτος 1918 δι' ὃ καὶ εὐρύτερος λόγος ἐγένετο περὶ αὐτοῦ, ὡς ὑπερτιμηθεῖσιν τῶν βοσκῶν καὶ τοῦ χρήματος ἀφθονωτέρου ὑπάρχοντος ἐν τῇ ἀγορᾷ. Ὅθεν, τὴν 20ὴν Ἰουλίου 1918 κληθείσης τῆς Κοινότητος εἰς συνέλευσιν ἀνεπτύχθη δεόντως τὸ ζήτημα καὶ ἀνεγνώσθη αὐτῇ τὸ προπονηθὲν σχέδιόν μου περὶ τοῦ τρόπου οὐ μόνον τῆς ὡς ἀνωτέρω ἐνοικιάσεως τῶν βοσκῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ δανείου, ἄρσεως τῆς ὑπεγγυότητος Βουργαρελίου, καταδιώξεως τῶν μὴ ἐξοφλησάντων ἐκδοτῶν τὰ γραμμάτια των πρὸς εἰσπραξίν τῶν καθυστερουμένων ποσῶν, ἀποζημιώσεως ἐκ τῶν εἰσπράξεων τούτων τῶν ἐξοφλησάντων τὰ γραμμάτια των καὶ ἐχόντων λαμβάνειν παρὰ τῆς Κοινότητος. Πρὸς δὲ ἐκ τυχόν περισσεύματος ἀπὸ τὴν ἐξόφλησιν τοῦ δανείου, κατασκευάσεως κοινοτικῶν ἔργων κοινωφελῶν, ὅπερ σχέδιον ἐνεκρίθη πανδῆμως καὶ ἀνετέθη εἰς τὴν ἐνεργὸν πληρεξουσιότητα πρὸς ἐκτέλεσιν.

2. Τὴν αὐτὴν ἡμέραν κατεστρώθη ὑπὸ τῆς πληρεξουσιότητος ἐν εἰδικῷ βιβλίῳ ἡ ὑπ' ἀριθ. 1 πράξις, ἐν ᾗ συνέπραξα καὶ γώ, ὡς καὶ ἐν γένει εἰς τὴν ἐν λόγῳ ἐνοικίασιν, ἐνεκα τοῦ ἀκουσθέντος ψιθύρου ὅτι δῆθεν ἡ ἐνεργὸς πληρεξουσιότης ἀδυνατεῖ πρὸς τοῦτο, ὡς μὴ ὑπαρχόντων ἐν τῇ πληρεξουσιότητί της τῶν δύο τρί-

των τῶν ἀγοραστῶν, τοῦτέστι ὑποκώφου ἀντιδράσεως, ἥτις, ἂν μὴ τί ἄλλο, ἐνδέχεται νὰ ἐπιδράσῃ εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐνοικιάσεως καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς. Τὴν δὲ 1ην Αὐγούστου συνετάχθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 2 διακήρυξις τῆς ἐνοικιάσεως, ἀρχομένης τῆς δημοπρασίας ἐν Ἀρτῇ ἀπὸ 1ης Αὐγούστου μέχρι 25ης Σεπτεμβρίου 1918, ἣν υἱοθετήσας ὁ Διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀρτῇ Ὑποκαταστήματος τῆς Τραπεζῆς, ἐδημοσίευσεν προσηκόντως καὶ ἐδέχεται προσφοράς, ἀλλὰ μέχρι τῆς 23ης Σεπτεμβρίου οὐ μόνον δὲν ἐδόθη προσφορά τις, δι' ἧς καὶ ἀνεβλήθη ἡ δημοπρασία διὰ τὴν 30ὴν Σεπτεμβρίου, ἀλλὰ καὶ πνεῦμα ἀναβολῆς αὐτῆς διὰ τὸν προσεχῆ Μάρτιον ἐμελετᾶτο ὑπὸ τῆς πληρεξουσιότητος, ἀντιφρονούντος ἐμοῦ.

3. Δι' ἧς τὴν 27ην Σεπτεμβρίου κατῆλθον πρὸς τοῦτο εἰς Ἀρταν ὅτε μὲ παρηκολούθησαν καὶ δύο μέλη τῆς ἐνεργοῦς πληρεξουσιότητος, ὅπου ἠναγκάσθημεν νὰ τροποποιήσωμεν ἐν μέρει τὴν διακήρυξιν πρὸς εὐκολίαν τῆς δημοπρασίας καὶ τὴν 30ὴν Σεπτεμβρίου ἐγένετο ἡ δημοπρασία, καθ' ἣν ἀνεδείχθη τελευταῖος πλειοδότης ὁ Ν. Κατσαούνης διὰ δραχμὰς 41 χιλιάδας, ἀλλὰ μὴ κριθείσης ταύτης ἐπαρκοῦς ἀνεβλήθη ἡ δημοπρασία διὰ τὴν μεθεπομένην Κυριακὴν 14ην Ὀκτωβρίου, ὅτε πολλὰ δημοσιεύσεις τῆς τροποποιημένης διακηρύξεως ἐγένοντο, ὡς καὶ ἰδιαίτεραι ἐνέργειαι μας.

4. Τὴν 14ην Ὀκτωβρίου ἐγένετο κρατερός συναγωνισμός ἐν τῇ δημοπρασίᾳ καθ' ἣν τελευταῖος πλειοδότης ἀνεδείχθη ὁ Δ. Καραβασίλης διὰ δραχμὰς 44.800 προκαταβολικῶς καὶ διὰ μίαν πενταετίαν. Κρατηθείσης δὲ τῆς ἐγκρίσεως διὰ τὸ ἐπόμενον τρίημερον, ἐπανελήφθη ἡ ἐπ' ἀναφορᾷ δημοπρασία ἥτις κατέληξεν αὐτὴς τὴν 17ην ἰδίου μηνὸς ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἰδίου Καραβασίλη διὰ δραχμὰς 46.000 πρὸς ὃν ἐδόθη ἡ ἐγκρισις. Τὴν ἐπαύριον δὲ συνετάχθη τὸ ὑπ' ἀριθ. 11350 ἐνοικιαστήριον, ἐν ᾧ ἔλαβε μέρος καὶ ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ὑποκαταστήματος τῆς Τραπεζῆς, ὅστις, προκαταβληθεισῶν αὐτῷ καὶ τῶν 46.000 δραχμῶν, ἐδήλωσεν, ὅτι ἔλαβε τὸ ποσὸν τοῦτο πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ δανείου Βουργαρελίου - Τραπεζῆς, ὑπολογιζομένου μετὰ τῶν δεδουλευμένων τόκων μέχρι 18ης Ὀκτωβρίου 1918 εἰς 45 περίπου χιλιάδας δραχμὰς, ἐπιστροφὴν δὲ τοῦ πλεονάζοντος ποσοῦ τῇ πληρεξουσιότητι, ὡς καὶ τὸ τοῦ ἐνοικιάσματος τοῦ 1918 παρακατατεθειμένου ἐπὶ λογαριασμῷ τῷ αὐτῷ Ὑποκαταστήματι. Ἀμα ἐξοφληθέντος τοῦ

δανείου ἐναπελείφθη καὶ περὶ τὰς 10 ἕως 12 χιλιάδας δραχμὰς εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Κοινότητος καὶ τῆς ἐνεργοῦ πληρεξουσίου διὰ κοινωφελῆ ἔργα, καὶ μετὰ τὴν ἔκπτωσιν 646 δραχμῶν διὰ τὴν δαπάνην τῆς δημοπρασίας ταύτης κατὰ τὸν ἀπὸ 18ης Ὀκτωβρίου 1918 λογαριασμόν, καταβληθέντα εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς πληρεξουσίου, ὡς καὶ πάντα τὰ ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ μνημονευόμενα βιβλία, δημοπρατικοὶ πίνακες, ἀντίγραφον ἐνοικιαστηρίου καὶ λοιπὰ προστετέθησαν εἰς τὸ ἀναφερόμενον ἀρχεῖον (Κεφ. Ε', ἐδαφ. 2).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

1. Διεκπεραιωθείσης οὕτω τῆς πολυδαιδάλου καὶ τριχυμιάδους ὑποθέσεως τῆς πατρίδος μου καὶ λυθέντος τοῦ προβλήματος τῆς ἐξαγορᾶς αὐτῆς, χαίρω χαρὰν μεγάλην καὶ αἰσθάνομαι ἀπεριόριστον ἀγαλλίασιν ἀξιώθεις τῇ θεῖᾳ ἀρωγῇ νὰ γίνω συντελεστῆς τῆς ἐλευθερίας τῆς γενετείρας μου ἐν δειναῖς περιστάσεσι καὶ ἀπολαύων ἔτι ζῶν πλήρως ἐλευθέραν ταύτην.
2. Δὲν λυποῦμαι δὲ παντάπασιν, ὅτι διὰ τὴν πατριωτικὴν ταύτην ὑπόθεσιν, καὶ τὰς τοιούτου εἴδους πολιτικάς μου ἀρχὰς ἔχει καταναλωθῇ ἅπασα ἡ νεανικὴ μου δρᾶσις, ἐξ οὗ τυγχάνω καὶ σήμερον βιοπαλαιστής, ἀποζῶν διὰ τοῦ καλάμου μου, ἀπεναντίας αἰσθάνομαι τὴν μεγίστην τῶν εὐχαριστήσεων, καθ' ὅσον ἀείποτε ἐπρέσβευον καὶ ἀποδεχόμην ὡς ἀσυγκρίτῳ τῷ λόγῳ ἀνώτερα τὰ ἠθικὰ κέρδη ἀπὸ τὰ ὑλικά τοιαῦτα.
3. Λυποῦμαι μόνον διότι δὲν ἠδυνήθην οὐ μόνον νὰ ἀξιωθῶ καὶ ἀποσπάσω ἐκ τῶν συμπατριωτῶν μου διὰ τὰς ἐκδουλεύσεις μου ταύτας ἐπὶ τριάκοντα ἐννέα ὅλα ἔτη τὴν λέξιν «εὐχαριστῶ», ἀλλ' οὐδὲ νὰ φιμώσω τὰς κατ' ἐμοῦ συκοφαντίας καὶ ραδιουργίας των, κρίνοντες ἐκ τῶν ἰδίων τὰ ἀλλότρια — δι' ἃς ἐπικραινόμην πολὺ — ποτιζόμενος ἀντὶ τοῦ μάνα χολὴν καὶ ἄτινα μὲ ἔβλαπτον ἐνίοτε καὶ εἰς τὰ ἐκλογικά μου ἀποτελέσματα, ὅτε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐνεθυμοῦντο, ὡς ἐρρέθη, οἱ ἀντίπαλοί μου, καὶ μόνον τότε τὸ πατριωτικὸν ζήτημα, ὑποβιβάζοντες τὰς λεπτομερείας τοῦ ἱεροῦ τούτου ζητήματος εἰς τὴν δημοκοπίαν, καὶ διαστρέφοντες τὴν ἀλήθειαν, ἐν ᾧ τούναντίον τὸ ζήτημα τοῦτο οὐδέποτε ἀνέμιξα εἰς τὴν πολιτικὴν, δι' ὃ καὶ σεμνύνομαι, καίτοι ἐπολιτευόμην προσωπικῶς.

Σημειωτέον ὅτι λέγων συμπατριώτας, δὲν θεωρῶ ἐξ ἴσου πάντας ἐνόχους, διαιρουμένων τούτων εἰς τρεῖς κατηγορίας, ἦτοι: τὴν τῶν μισθάρνων πολιτικῶν ὀργάνων, τὴν τῶν ζηλοφθονούντων καὶ μικροπολιτευομένων, καὶ τὴν τοῦ λαοῦ, ὅστις ἦτο πάντοτε μὲ τὸ μέρος μου καὶ ὅστις, ἐν γνώσει περὶ τοῦ ἐναντίου, ἐνησημένιζετο ἐνίοτε χαιρεκάκως εἰς τὰς σκευωρίας καὶ πολλάκις ἐπίστευεν αὐτάς, δι' ὃ ματαίως βραδύτερον μετενόει πικρῶς. Καὶ ἰδοὺ τινα τῶν κατασκευασμάτων τούτων, ἐκ τῶν καθημερινῶν, τοιούτων, τῶν ἐξῆς:

α) Κατὰ τὴν διαπραγματεύσιν μου περὶ τοῦ ὀρισμοῦ τοῦ τιμήματος τῆς ἀγορᾶς τῆς κώμης Βουργαρελίου, ἧς ἡ πραγματικὴ ἀξία ἦτο καὶ εἶναι ἀνωτέρα τῶν 20 χιλιάδων λιρῶν, ἐκλείσα συμφωνίαν μὲ τοὺς πωλητὰς ἀντὶ τριῶν χιλιάδων λιρῶν, ἀλλὰ διεσπάρη χυδαίως εἰς τὸ κοινὸν ὑπὸ τῶν συκοφαντῶν, κρινόντων ἀφ' ἑαυτῶν, ὅτι ἐκ τῶν τριῶν χιλιάδων λιρῶν τῆς ἀγορᾶς αἱ πεντακόσιαι τοιαῦται προωρίζοντο δι' ἐμέ.

β) Κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δανείου Βουργαρελίου - Τραπεζῆς, εἰς ἀντίμετρον τῶν ἀγώνων καὶ θυσιῶν μου, διεδόθη ὅτι ἐκ τοῦ ποσοῦ τοῦ δανείου τούτου 15 χιλιάδες δραχμαὶ ἀνήκουν εἰς ἐμέ.

γ) Κατὰ τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ ἐκτροχιασθέντος δανείου καὶ ἐνέργειαν τῶν δημοπρατικῶν ἐνοικιάσεων ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, διεδόθη ὅτι ὠφελήθη 10 χιλιάδας δραχμὰς ἐκ τῶν ἐνοικιάσεων τούτων.

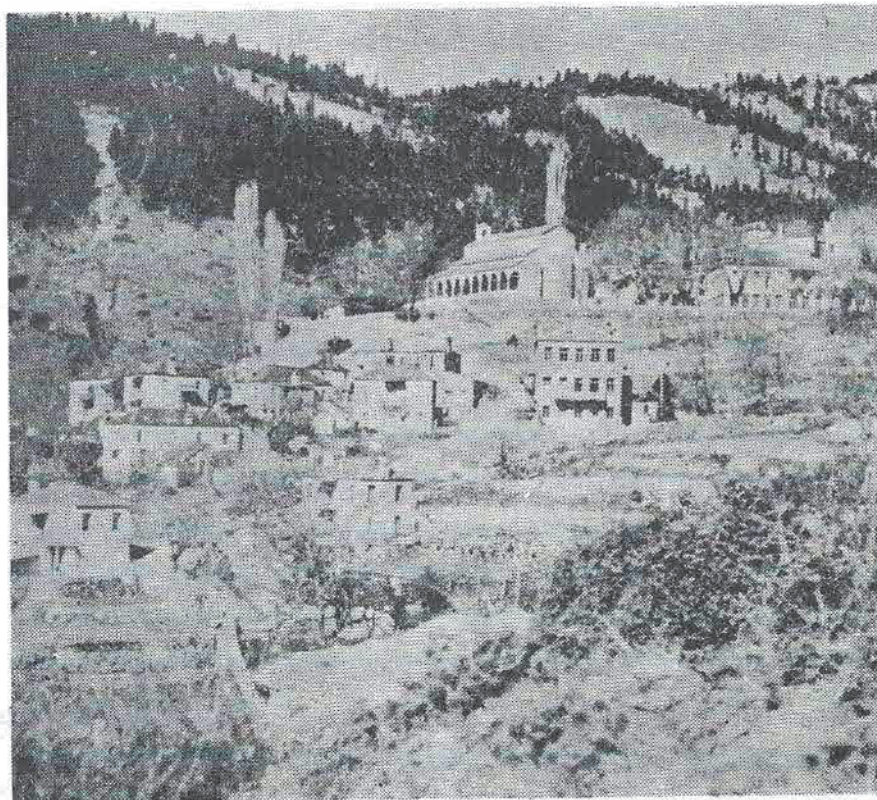
δ) Κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δημοπρασίας τῆς ἀνθρακοποιίας, διευτυμπανίσθη ὅτι ἔλαβα τὰ ὠρισμένα ποσοστά μου, ἐξ οὗ ἐγένετο τὸ δικαστήριον διὰ τὴν διάψευσιν τῆς διαδόσεως ταύτης, καὶ

ε) Κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς τελευταίας καὶ ἀπολυτρωτικῆς πενταετοῦς ἐνοικιάσεως τῶν βοσκῶν, καίτοι χάρις εἰς τὰ ἐν Ἀρτῇ ἀποκατεστημένα τέκνα μου, δὲν ἐξοδεύθη ἡ Κοινότης διὰ διατροφὴν μου καὶ ὕπνον ἐπὶ 35 ἡμέρας, ἐν τούτοις ἐγένετο λόγος ὅτι πολλὰ ἐξοδεύθησαν —600 δραχμαὶ— δι' ἅπαντα, ἐννοεῖται, τὰ ἔξοδα τῆς δημοπρασίας καὶ τὴν διατροφήν δύο βοηθῶν μου πληρεξουσίων πλήν ἐμοῦ.

4. Ἐξ ὅλων τούτων τεκμαίρεται ὁπόσους πειρασμοὺς συναντᾷ ἡ πρόθεσις τῆς κοινωφελείας, μὴ δεχθέντος ἐμοῦ οὐδὲ τὰ δεδικοιολογημένα ποσοστά μου, ἵνα μὴ φανῇ ὅτι διατιμῶνται αἱ τοιούτου εἵδους ὑπηρεσίαι, ἀλλὰ καὶ ὁπόσον εὐκόλως καταρρέουσιν ἀφ' ἑαυτῶν αἱ ἀβάσιμοι καὶ ἀνυπόστατοι μορφαὶ καὶ συκοφαντίαι!

5. Ἐν τούτοις, συγχωροῦνται ἤδη οἱ πάντες καὶ καλοῦνται ἅπαντες εἰς τὴν εὐφρόσυνον πατριωτικὴν πανδαισίαν. Συνιστᾶται ὁμως, στενωῶς αὐτοῖς, ὅπως συντελέσωσιν ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐφαρμογὴν τοῦ καταστρωθέντος σχεδίου τῆς πληρεξουσιότητος διὰ τὰ μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Βουργαρελίου, ἥτοι τὴν ἀπόδοσιν δικαιοσύνης μεταξύ τῶν ἐξοφλησάντων καὶ μὴ ἐξοφλησάντων τὰ ἐν τῷ δανείῳ γραμματίά των.

Τὴν ἐκδίωξιν τελείως τῶν ξένων τσελιγκάδων καὶ τὴν ὑπαγωγὴν τῶν ἐντοπίων τοιούτων εἰς τὴν κατὰ Νόμον φορολογίαν ὑπὲρ τῆς Κοινότητος.

Τὴν κατασκευὴν ἐκ τῶν πλεονασμάτων κοινωφελῶν ἔργων ὡς ἡ ἐπιδιόρθωσις εὐπρεπῶς τοῦ Κεντρικοῦ Ναοῦ, ἡ ἔκχωσις συγκέντρωσις καὶ ρύθμισις τῶν ἀρδευσίμων ὑδάτων, ἡ ἀγορὰ ἰδιωτικῶν ἀγρῶν ἐν ἐπικαίροις σημείοις τῶν βοσκοτόπων, καὶ ἐν γένει τὰ πρὸς ἐξωραΐσιν καὶ ἐξυγίανσιν τῆς κώμης.

Ἐπὶ δὲ σύντονον μέριμναν πρὸς αὐξήσιν τῆς κτηνοτροφίας

τῶν κατοίκων καὶ ἀπομάκρυνσιν τῆς καλλιεργείας ἐκ τῶν ρά-
χεων καὶ ἀγόνων τοπίων, περιοριζομένης ταύτης εἰς τὰς ποτι-
στικὰς κοιλάδας καὶ γόνιμα ξηρικὰ ἐδάφη, ὅποσούν συγκεντρω-
μένως καὶ οὐχὶ σποραδικῶς, ἐν τοῖς διαφόροις δασοτοπίοις.

ΤΕΛΟΣ ΚΑΙ ΤΩ, ΘΕΩ, ΔΟΞΑ.